

Willandi Laulid.

Suulenud ja wäljaannud

A. Reinwald.

Tartus,
Trükitud W. Gläseri kooluga.

1872.

圖書集成

卷一百一十五

目錄

一、論

二、詩

三、文

四、書

五、表

六、奏

七、議

八、疏

九、劄

十、批

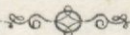
十一、諭

十二、奏

Willandi Laulik.

Enulenud ja wäljaannud

A. Reinwald.

Tartus,
Trükitud W. Gläseri kulguga.

1872.

Дозволено цензурою. — Рига, 21-го Июля 1871 г.

Druck von B. Gläfer. — Dorpat, 1871.

Annetusleks.

Siin, kus enne helisenud
Taaralaste laulu hea,
Vanemuine sõrmi pannud
Kalli kuulsa kandle peal;

Siin, kus wõidu laulu kõla
Tuuleõhku elustand,
Keda hiljem pilwe öla
Muule tarkus' taewa kand;

Siin, kus Taara mäe peal tõtas
Kuulma kuldseid kuduasi,
Tõstab tamme metja nufas
Arglik laulik lugusi:

Kelle heale eemalt mat'wad
Tuule maru mürinad,
Kellel siit ja sealtpoolt tõtwad
Ohmatajad, koledad. —

Kuule siis mo häält, oh kuule,
Tõesti rahwas, isa maa!
Sünda hõiskab laulab, sulle
Läbi metja kohina.

I. Mitmesugused laulud.

Isa maale.

Mo armas Eesti isamaa!
 So armu ma tahan kuulut'da,
 Eest sinus olen sündinud,
 Ka suureks kaswan'd tõndinud;
 Kui filmad ees malt lahti tein'd,
 Siis sinu taewa walgust näin'd.
 Mo armas, kallis isamaa.

Mo armas Eesti isamaa!
 Kuis wõib üks laps find unust'da
 So armo olen joonud ma
 Su sisse ema piimaga;
 Kui noore põlwe elu teel —
 Nii rõõmustad mind täna weel,
 Mo armas, kallis isamaa,

Mo armas, kallis isamaa,
 Kõl ilus, kaunis oled sa!
 So lehtis metsad kuhawad,
 So aasud haljad ilusad,
 So päike paistab heledast,
 So linnud laulwad ilusast,
 Mo armas, kallis isamaa.

Sa armas kallis isamaa
 Ei lapsi saalis kaswata,
 So tütreid siiski ilusad,

Kui puma roosid õitseswad!
 So poead priske, tugewad,
 Ehk raske töö kül tegewad,
 Mo armas kallis isamaa.

Mo armas kallis isamaa,
 Müüd elad rahu randas sa!
 Sind warjab Wene ketta tiiw,
 Sul kaitsejaid kui mere liiw:
 Sest kaugel jääb sulst waenuga
 Kõik sõa mürin kurnaga
 Mo armas, kallis isamaa.

Oh hõiska, hõiska, isamaa!
 Muu „Aleksandril“ lõpmata!
 Ta suured tüki, tugew raud
 Kül liimivad kõik riigi praud,
 Et waenlane ei sisse saa
 Meil kallist rahu rikuma,
 Mo armas kallis isamaa.

Ei armsamat, kui isamaa
 Ma taewa alt sa leidama!
 Sa kannad, katad, toidad mind,
 Mul hauda teeb ka sinu pind.
 So põrmust ilma sündsin ma,
 So põrmu poen ma puhkama,
 Mo armas kallis isamaa.

Oh armas Eesti piireke,
 Kui taewa toidu wiireke!
 Mul paista elu õhtul weel,
 Kui paistisid wara kätki teel.

Siis kata, kallis Maarja maa,
Mind oma pehme mullaga,
Mo armas, kallis isamaa.

Polumine.

Paista mulle, lahke päike!
Dõilm warjab waarikuid.
Lahuta neid pilwe käike,
Mis siin külmendawad suid.
Dõua põrgu wärawalta —
Kallis Kalew, koeu sa!
Ammu sind ju wangi maalta
Dotab ohke! isamaa.

Sinu armsat õnne aega
Leinab suur ja weikene!
Aeg, kus sind sai wiidud taewa,
Lõpetas meil priinje.

Wana isa, ije tarka,
Taara, taewast kuule sa!
Anna Manal seda märka:
„Peasta Kalew kütkesta.“

Une nägu.

Ma seisin unes kõrgel mäel,
Sealt waatsin taewa piiredel;
Seal paistis meres saareke,
Kui roheline saareke.

Seal saarel 'polnud sarwikuid,
 Ei mingi fisk'jaid elajaid.
 Ma leidsin Mammutide luid,
 Sest tundsin, — wanast olnud neid.

Seal kuld'sed kägud kufusid,
 E'id hõbe linnud lugusid,
 Seal haljendasid tamme puud,
 Seal rõõm ja riisus andsid juud.

Seal jooksid klaasist allikad
 Ja niisutasid lille maad,
 Sest kaswid fuller kõllakad
 Ja eller pärlid ilusad.

Ei kuulnud ma seal riisujaid
 Ei mure nutu kahinaid,
 Sest õigus walitses kui mõet
 Arm, heldus p'les nii kui leet.

Kes on siin saarel kuningas,
 Sell' ilusal maal i'andaks?
 Mul anti nõnda seletus:
 „Meil Kalewala walitus.“

Seal mäe peal seisin kawa ma
 Ja nutsin raskest salaja:
 Et selle armsa riigi a'al
 Su olen unustuse maal.

Emule kulaakaid.

Tere, Soome sugu wennad!
 Kalewide kallid kännud,

Lapsukesed laente langul,
 Pöcad põhja piiri kaldal;
 Südamesta sügawasta
 Armu mcelest awarasta,
 Igatsused heljuwalla,
 Rõõmud tõeste tõusewalla:
 Kui Teid tulen tutwustama
 Üle silla Soome-maale.

Siin ap leian jeda paika,
 Kus meil õitsid õnne lilled
 Wanaaeg'se wainudella,
 Ennemuiſtſe ilmadella,
 Kus me'e õnne kuldſel rajal:
 Rõõmu, rahu rikal ajal
 Iſa koeas kaſwasime,
 Eide kättis küſusime —
 Kunni kurjad kurnatused,
 Rõu pilwe kargatused,
 Rahu põlwe pelletasid,
 Kodu paika kolestasid.
 Siis ap', langud, lahku jääme
 Alma laande ifemaie,
 Waewa nurme nuutſumaie.

Siin ma leian jeda paika,
 Kuſt meid kandis Kalewala
 Wahwa wõidu walinates
 Taewa piire taplemaie,
 Wõera maale wõitlemaie:
 Et ei pääſend pealta päewe,

Alta ilmast habenikud —
 Meie muru muljumaie,
 Waba wendi wacwamaie.

Siin ma leian seda paika,
 Kus me'e isad enne käinud,
 Emad, wennad wõerusella,
 Piigad lüsti pidudella.

Kus na'd kannud koku löönud,
 Kuningriigi terwist joonud;
 N'agu meie muistsed laulud
 Pidupõlwest paiatawad:

"Nägin soo suitserada,

"Nägin aru aurawada,

"Soo teil sulas õluta,

"Aru auras aanikata."

Siin ma leian seda paika,
 Kus weel tõus'wad tänapäewa
 Wennad wiirmaliste walgel,
 Ded roosi puna palgel

Nagu tammed taewa poole,

Pihlak-puuda pilwedeni.

Meie wennad Wirulased,

Enure Soome sugulased

Uuest alles uimaseks

Piina põlwest põduralla;

Baenu haawad walutawad,

Baimu walgust waigistawad.

Hirmsas öödes, hellad welled!

Seitse aega — suigusime:

Ei meil paistnud päike pilwest,
 Kuu ei annud öösel kuma
 Ega tähed walgus' tera.
 Pime musta paksu pilwid
 Wäländ üksnes walgustasid.

Õhja tormi puhumisel
 Hakkas taewas haljendama,
 Kriidu piire kumendama,
 Walu tuuled waikimaies,
 Päike paistab pilwe pilust;
 Silmad siiski wälja jäänud,
 Näe ei enam nii kui enne.
 Ihu tuikab haawadesta,
 Isamaa auras udusta. —
 Lootus jääb mul liikumata,
 Soomes j. brust sobidada,
 Isa pinda istutada:
 Kalewala kaskesida —
 Kalliusse kaskesida,
 Armastuse aabasida,
 Wana waimu wahterida.
 Tõusku, tõusku taewaani,
 Pikaks peale pilwedeni
 Meie kodu kaswamaie,
 Kalewide kalju linna! —
 Panen laulu Ipeteles
 Kandle Soome kalju peale,
 Dotma aega umendusi,
 Kalju linna kofundusi.

Põhja Kannel.

Miks, põhja kannel kõlised,
 Sull keeled kurnwad, talwiised,
 Kas laulad küünla kuule ja,
 Ehk tahad sunne ärat'da?
 Mul undas kaugele helinad,
 Ehk pulma lood ju oliwad:
 Ei sure arm meil wahhe teel,
 Oh mürsja, mürsja! oota weel.
 Mul jüda truud ja õiglane
 Sull tuikab wastu, neiuke!
 Sind lunastan ma pöue lind,
 Ehk maksaksid sa were hind'.
 Ei rifust meil kül ruundurwal,
 Ei kangust kalju künka all:
 Miks wiibid sa, mo kallike?
 Ah lähed leeri jügise! —

Wana taat.

Kül kiires kuhab õhtu a'al
 Üks hõbejügi põhja maal;
 Ta kumin kum. lüks kaugele,
 Wee läige tõuseb taewase.
 Ta laentel kiigub kuld'ne paat,
 Seal püüab kalu wana taat:
 Taat? — Oh ei usu minu meel!
 Ta sõidab lusti Wotja weel.

Kuulwalgel aga fiwi peal,
 On kaldal kuulda leina heal;
 Seal laulab näki neitsife,
 Üht lugu lõune piigale.
 Oh tuleks taat sel paadiga
 Ka Lääne merde mängima!
 Ma waataks waiksel walgel ööl,
 Kuis käib ta kena taewa tööl.
 Baat wiirmalised wuhawad,
 Ka mere laened kuhawad:
 Taat esimeste juures töös
 Ja näkineitsi kalaku'us.
 Kül wõin ma kaua oota sealt,
 Ei äima paati, laulu healt!
 Sest wiirmalised, — maru heal,
 On näitus kurja ilma peal.

Ei ole.

Ei ole meie a'ane
 Meist — ühte ainukest,
 Kes kuduks isamaale
 Muu-pärga lilledest.
 Mis wõerad linnud kannud,
 On kudur kewade,
 Mis nemad sulle annud
 Mii kibe, kihwtine.

Oh tere, Gesti ööpik,
 Tark Taara taewa lind!
 Kus käsi sul on töönik —
 Seal kiidab tegu sind.

Koidikule.

Noor' koidu päewa paiste cel
 Uus lilleõhk eeskewadel,
 Kus lootus lugud laulaks loob:
 Seal juwi tõeste wilja toob.
 Erk Gesti waim on sinu sees,
 Sull põlew arm ka südames,
 Kes Simsoni wõib siduda,
 Ehk temal wõrku kududa:
 Mii kaua kui ei armu palk
 Tal' langen'd wõimu hiukse salk?
 Tah waba tiirul tahan sind
 Ma kiita, kaunis künni lind!
 Kui teised luusil Taara mäel
 Ehk rändamas on eksi teel:
 Siis istub „ööpik“ lepikus,
 Kus kuld ja hõbe temal suus.

S ä r a w.

Kuis käib sul kuldne päike,
 Mo armas isamaa?
 Kes muiste õnne läike
 Sull' süttas särama?

Ta tõuseb Taara koeas
Kül end'se iluga,
Ja näeb et sinu maeas
Dnn läinud puhkama.

Oh, et üks taewa wägi
Sind wõtaks ärat'da:
Kül siis so õnne mägi
Lä'äks uuest järema.

E p u l e.

Jää Jumalaga, Epu, siis —
Mo kõige kallim paradüis!
Mo kuldne läikiv lusti-linn
Kus hilja alles mängisin.

Oh paistku päew full' palawast
Sealt armu taewast läikijast!
Mul warjab ööilm waarikuid,
Sest ohkan taga ilu juid.

Mul igatsuse rõemu a'ad
Su õhtu taewas hingawad!
Mis weerul punab üle maa,
Sa, päike, neid ei paistma saa! —

Poulu tuningas.

Näki neitsi, noorukene!
Linge Lääne laenetesta
Muist'je kihla kiwi peale
Siidi hiuksid silutama

Koidu kulla karwaliseks,
 Õhtu eha iluduseks!
 Paula minu meele maalid
 Dilmetesse õitsemaie!
 Siis ma liblit, lusti lindu,
 Tallan tuulta salamahiti —
 Kui ma laulu kuningale,
 Sõna eie seadijale
 Lähän kulda kufumaie,
 Hõbe läiket hõiskamaie.
 Meie kallis Kalew' poega,
 Taewa tõusnud taimetene,
 Enne õnnetuma õhtu,
 Kui ta läinud lahingis
 Raudalasi rookimaie:
 Matnud kuningliku kulla,
 Riika Gesti riigi wara
 Põrmu põue peitewale,
 Kust ei waras kápamaie,
 Ega rööwel riisumaie
 Warandust wõin'd wähendama.
 „Ditseb üksford õnne aega,
 Paestab parem päewufene:
 Wõtame siis wara wangist,
 Kulla koormad künka alta.“
 Niida sahkan sõbradele
 Kallis Kalewide poega,
 Kui n'ad wara warju alla,
 Kulda kufutanud kalnu,

Hauda haljast hõbedada,
 Kuida Kalew' poea laulus
 Pikemalta paiatakse.
 Pärast matmist pitseriga
 Sõlminud ta jala sõnu,
 Kõwemaid weel kinnituseks.
 Kes neid ajus arwamaie,
 Mõtes juhtub mõistemaie:
 Pidi wara peremeheks
 Sõnne tunnil tõusemaie.

Kälja põlwe närtsimisel,
 Orja vööde ohkamisel
 Püüdsid mitu Gesti pöega
 Kallist hauda kaewaneda,
 Wana wara wõteneda,
 Kui neil eha helendusel
 Sõde õlmas õilme karmu
 Muru eide tütre maalid
 Smelikku ilmutanud
 Muiste aeg'sist mälestustest:
 Mis seal mustas mulla rüpes,
 Põrmu põues peitewala
 Wõida olla warandusi,
 Parem põlwe pärandusi.
 Aga et ei jala sõnu
 Sündin'd meestel mõtedesja,
 Agarail ei arudesja:
 Jäiwad waranduse warmed,
 Hana kohad arwamata

Dulew põlwe tunnistuseks
Meie põlwe päewadeni.

Taara nõude nikutajad,
Targa tööde toimetajad,
Walitesid wanad targad
Hiljem ilma aegadella
Baba põlwe Gesti-walda.
Drja aeg'sid astmeid mööda
Mindi muistest otsimaie,
Kas ei Kalewide foolmest
Warjul pantud warandusest
Riismeid wõinud riisuneda.
Mõned ärksad mehe poead
Sõitsid suisa sala teeda
Õnne wara otsimaie:
Et kui armust neile antud
Wana wara wälja wõta
Teda päewa paistel tuua'.

Õsimeest neist õnne lapsist,
Kes taht' wara fergitada;
Wõtnud Taara üles' taewa
Puhke põlwe pidamaie,
Sest et mees siin küllalt tööda
Gesti tulufs toimetanud. —
Teised tema teede radal
Kõndin'd õnne katsumaie,
Kell ehk tunled teadusida
Õhud toonud õiendusi:
Ruida kotta kulda kõned,

Kaarna hõbe kuulutused,
 Bõitsa õnne wõinud tuua.

Üks neist õpind linnu teelta,
 Tükitse Taara tarkust;
 Nende abil astund argset
 Jaani õöl ta jala teele.
 Tuli teinud ete tähte,
 Walgus hauda awaldanud:
 Kusa puhk'sid pärandused,
 Wana laulu warandused.
 Siisap märkan'd mehikene,
 Wõtnud kolmi were wenda
 Wiinud Biru witsikusse
 Tapnud Taara meelituseks.
 Selle peale jala sõnu
 Nääkin'd juula sõmerasse,
 Kindlaimaida kalmudesja.
 Kessee ime ilmumista,
 Armsamata awaldusta,
 Wõimsamata wolidusta
 Wõinud ilmas enne näha,
 Kui seal haua kaewajale
 Selle puhul filma juhtus?
 Kui ta kalmust pisut mulda
 Pealt sai ära pillutanud:
 Paistis kallis wana wara,
 Sigis filma nähtawale.

Muru eit oli mulla põues,
 Alla ilmas aega wiites,

Pifa põlwe päewadella :
 Kulda laulaks korutanud,
 Hõbet sõnaks sulatanud.
 Kalewide kalli krooni,
 Kuning=riigil forgemalla,
 Mis weel jäänud muutemata,
 Haljas auus audumata, —
 Andis haua leidijale
 Pähä pärja asemele.

Muru eite, üteldesja :

„Tunistuseks tulewile,
 „Kinnituseks kõikidele:
 „Et sa sõna=wara wanem,
 „Kuulus laulude kuningas,
 „Oled oma seisusele
 „Taewa wädest walitetud.
 „Selle põlwe Gesti poead
 „Sa so auu ei silmamaie,
 „Waimu rikust waatamaie:
 „Gest et nende waate filmad
 „Pikast ööst on pimestatud,
 „Raiskus ilmast räpastanud.
 „Alga tulew' aegadella,
 „Pärast põlwe päewadella
 „Saad sa ilmas hiilgamaie,
 „Gesti piirel paistemaie
 „Herrandlikul ilundusel,
 „N'agu kuuke kumendama!
 „Kül siis pist'wad Gesti poead

"Parwel laulu pardikusse,
 "Waimu suure waarikusse,
 "Kus so lilled kaswamaies,
 "Ditsel haisu õhkumaies."

Paneme tähele.

Kus elu ja waimo laulu sees 'pole,
 Seal lauliku püüdmine luuletus wale.

Isa maa laulitud, paneme tähel:

Wähe suur, laulu ja Eesti laulu wahel.

Algmisest linnud kül laulma kõik pandud:

Dõpiku, räästale ise wiis antud. —

Suured me'e laulud, suur nende seadus,

Wõõras ja pisuke Eestiaste teadus. —

Musta kuube. *

Mo musta kuube kanda

Ma tahan auuga

Ta kät see peale anda

Sull' armas isa maa!

Mo isa isad käisid

Kõik musta kuue sees,

Eest jäägu uued wiisid:

Ma olen Eestimees.

Ta tahan mustas kuues

End isa ehtida,

Mis mulle ema luues

On jätnud pärida.

Igatsus.

Kes mul annaks kotta kiiru,
Tuule tiivad lendada?
Siis ma rutaks õnne wiiru
Taara kota otsima.

Kaugel jätaks selja taha
Dela oru aurama,
Kaugel jääks mult kurjus, paha —
Oh kui õnnis oleks ma.

Oh et wõiksin laewa leida,
Näha kaugel purjekest:
Mis mind lennul wõtaks wiia
Rahu randa tormidest.

Sealt ju põhja tuuled, külmad,
Elu mere mürinad,
Paljad puud ja talwe ilmad
Dru põhjas kuhawad.

Sealt ju lusti laulu healed,
Rõemu kandlid kõlawad,
Ingli kallid kiidu keeled
Igaweste heljuwad.

Oh mo süda, kauaks sõta
Weel siin tahad wiibida?
Tookse, lenna, jõna, tōta
Sinna, kus se rahu maa.

Cesti rahwas.

Cesti rahwas! ära ja
 Kõigu iga tuulega!
 Kus ja astud, waata ete
 Oma selge filmaga;
 Pööra ika koke tõte
 Teede aaru rändama.

Cesti rahwas! ära ja
 Paapstil põlwi painuta!
 Opetusest — õigust wastu —
 Talla julgest üle ja.
 Lamba riidis kandwad paastu
 Palju wale nimega.

Cesti rahwas! pese ja
 Silmad puhtaks seebiga.
 Tõsta kõrgel puhtad käed,
 Waimu waate wärawa, —
 Kül' siis kõrge mäe pealt näed,
 Hirmsad teed, kust tulid ja! —

Ära, armas isamaa!
 Wõera naerul punasta. —
 Kauga õõ sind linni katis,
 Hirmsa pimedusega
 Cha walgust so eest matis,
 Kuis weel wõisid rutada! —

Ruta nüüd, mo rahwõke,
 Drust üles! mäele! —
 Kuld'ne linn seal ees full — tõta! —

Kinni pandud uksega,
Keda üksi lahti wõta
Wõid sa walguſ wõtmega. —

Oh, et näeks sind, isa maa,
Juba seal ma olema!
Eh! kül kehwas weel sind keelab,
Siiski hüian: ruta sa!
Enne kui sind pime neelab:
Siis saad õhtul hõiskama!

Armu igatsus.

Oh miks sa wiibid kaua?
Sind ootan himuga!
Mo mure musta hana
Sa wõid ju walguſ'ta.
Mo talwe waewa waibad —
So soojus sulatab,
Et kaduwad jää rüntad
Ja oead woolawad.
Sind ohkamisel ootan
Ma iga tunnife!
Ja pikisilmi waatan
So järel hellaste.
Kül tihti une näus
Sind rõõmul teretan,
Nii mõtes, sõnas, teus
Sind meele tuletan.

Su õhtu jõuab käte,
Päew pilwi wärwimas,
Su sini saali lae'
Ta fulda pillutas;
Mul tundmus angub põues
Rasf' musta murega,
Dõ paks ja pime õues:
Oh walgu! Tule sa! —

Minu süda. ✱

Minu süda, ära
Tõgi ole sa,
Mis seal ifa woolab
Mure mürina.
Minu süda, ära
Meri ole sa,
Mis seal kõrgis laenis
Kohab rahuta.
Minu süda, ole
Õhkaw lilleke
Mis seal niidus, orgus,
Ditseb puhtaste.
Minu süda, ole
Waiplik metsa maa,
Mis seal ifa seisab
Rahus riuta.

Head vööd.

Head vööd! weel päike hüiab
 Pilwe piirel punades;
 Oma hellalt kaisu hüiab:
 Hinga waikje rahu sees
 Head vööd!

Oh kuis pehmelt katab finni
 Lapsi musta kuuega,
 Nutab elu raskust mõni
 Trööstib neid ja hüiab ta:
 Head vööd!

Õhtu taewas eha elin
 Puna palgis jädendab,
 Waikses rahus oja wulin
 Lõsist hingust tõtendab,
 Head vööd!

Kuldsed kiired fergelt saadab
 Särades weel üle maa,
 Mere peeglis uhkelt waatab
 Oma ilu palget ta:
 Head vööd!

Pulma rõõm.

Tuba pulmad jõudwad pea
 Käte tulla, oh mis hea!
 Seda fena uhket palli
 Saan seal jälle korra tralli,

Magust saksa saia süüa,
Paierist weel peale juua.

Sufu juba ammo ootab
Anu kanake ka loodab:
Pittisilmi seda päewa,
Mis neid otse wiib kui taewa,
Kolmakkümmend seda pidu —
Suhtru kohwi saia sadu!

Tõudke rutu mööda päewad:
Oh meil juba filmad näewad
Rahwast kenast laual istwad,
Böid ja liha suhu pistwad,
Rõõmsjad kannust õlut joowad
Saajad! saajad! laulu loowad.

Sepa Sufu walsi mängib,
Tõistre Tõnis trummi tõngib,
Rahwas woolab nii kui wesi —
Mehed, naesed segamisi,
Anud, Sufud ise ka
Wupsad, wupsad! hüpawad.

Rahwas waljust väljas hõisk'wad,
Gesti laulu lausa luisk'wad,
Kellad hüüdwad killa kõlla,
Hood sõit'wad pilli palla:
Oh sa lust, ja oh sa kära,
Undi kõrtsi kuuluts ära! —

Kohtumeeestele.

Nüüd kuulge, Gesti kohtumehed,
Teist tahan pisut rääkida,
Kül võiksin mustaks mitmed lehed
Siin teha teie mudaga, —
Et aga auusaid küllalte,
Sest annan märku weidike.

Kui kohtumehi seatakse,
Siis mitu juba ihkawad
Kui lapsed kanni, rumalaste,
Kes neid ei kiida, wiikawad:
See pill on ilus, mõtlewad,
Kui käes, — oh, kuis n'ad mängiwad!

Ei tunne seadust, pea on rumal,
Sest lä'ab kõik pakkalt lonkades,
Ei hooli sest, mis käskind Jumal,
Neil kurjad mõted südames!
Mis aitab tarkus pea sees,
Kui kurjus tuksub rindades? —

Kui õigust jõuad kõrwal saata
Siis oled rõõmus kiideldes —
Oh wilets hing! sa saad weel waat'ma
See peale üksford — ohkades:
Kui õigust hauda matsid sa,
Siis — lendis taewa kaebama.

Oh wale auu, kus sinu koda,
Kus on so linn, mis rõõmu täis?
Kus tasub üksford tule oda,

Kui kurjus teel so samu käis?
Ma kardan ehk sind petab siid,
Kui hinge hinnaks põrgu wiid! —

Et nende adra sa ei weaks,
Kes kõrtsis wiina lauwad,
Ja sulle topsti meele heaks
Kui ratal määri pakuwad:
Kell' pea täis wiina aurust keeb,
See kohtus ülekohut teeb.

Laimatule.

Kui kurjad kiuju keeled
Sind mustaks määriwad,
Nii, et ju muude meeled —
Sind hulkas usuwad.

Kui wale paksud pilwed
Nuu päikest warjawad,
Kui tagaselja tuuled
So õigust siduwad:

Siis ära wasta wäega
End püüa tasant'da,
Ei uue teu tööga —
Siis saad wäest effima!

Waid mine waike kohta,
Seal kaeba nutuga
Sell' oma häda ohta,
Kes näeb mis salaja.

Kül' ta so auu ja õigust
Toob lõuna walgele,
Et õnne rikast lõikust
Saad käte wiimati.

Kewade.

Nüüd kewade on jälle käe,
Ei kurbtust kuskil mo film näe:
Päew paistab taewast palawalt,
Päul kõlab rõõmul haljalt maalt!
Su sulab lumi maas ja wees,
Mis talwe tuiskas ukse ees.
Kõik jõed ja ojad woolawad
Et päew ja öö neist kohawad,
Sest ete wõetud kindel hool
Neid sunnib rut'ma mere pool;
Seal lõpeb jookš ja kohin wait',
Seal on neil päris kodu paik.
Nüüd kõik maailm end' rõõmustab,
Et jälle aega näha saab:
Kus mahla tilgub lehe puu
Ja laulma hakkab linnu suu.
Nüüd meri jälle lahti lääb,
See ranna rahwal rõõmu teeb,
Sest neil ei ole põllu maad,
Waid kala püügist elawad. —
Nüüd läinud pakku talwe kül'm,
Sest armas kewadene ilm

Meil tuleb lahke tuulega,
 Ja tahab kõiki rõõmust' da.
 Dh waata lahkest minu film,
 Mis toob full' kewadene ilm:
 Need wärsked haljad heina maad,
 Kus karja lapsed mängiwad:
 See jääb mull' wanalt meele weel,
 Kui mõted käiwad noorel teel;
 Kas jüdan't see ei rõõmustaks,
 Kui leht mets lähäb haljamaks,
 End' ehib helde looja wäes
 Ja kohab kange tuule käes! —
 Dh armas kallis kewade,
 Sa rõõmustad mind ellaste,
 So toodud kaunis lille riik,
 So wäljad aasud, metsad kõik
 Müüd seis'wad pruudi ehtedes,
 Kas fuiwal maal, ehk olgu wees! —
 Kell' jüdam'es ei talwe külm,
 Ei patu anged, kuri ilm:
 See annab ilma loojal auu
 Ja kiidab tema püha nõu.

O o t a.

Dh oota! pruudikene,
 So peiud tulewad,
 Dh ehi, ellakene,
 Ja wastu walusalt! —

Hea wiisi pane wööle,
 Ja tarkust tallele,
 Kaela õpetus' keeke,
 Siis tuleb peiuke! —
 Sa kõida kingad jalga,
 Mis warkust läigiwad, —
 So seisust ära jalga,
 Kuis kõrged õelemad! —
 Sa rõõmu kuube kudu
 Nüüd himu ehmetest —
 Ei wiibi wiim ja udu
 Wist lastma lillekest.
 Kui õues haugub koera,
 Sind hüüab lepinkus, —
 Siis — oota, oota, looda:
 Et uus põlw ukse juus.

Rüsimised.

Kas kanged kalju mäed
 Peaks pehmeteks sulama?
 Kas ammu harjun'd käd —
 Ei kullal siruma? —
 Kas kiskjad linnud kiitwad
 End' rõõwliid riisujad? —
 Kas waenu wõerad — wiit'wad,
 Et rahwast rõhuwad?
 Kas halbid halastawad
 Ehk koorma kandja peal?

Kas kanged kahetsewad,
 Et aral hale-heal?
 Kas õelad õnne päewil
 Tõt' tõeks pidawad?
 Kas uhked usk'wad wäetil
 Ka hinge olewad?
 Kas rikad meeles kandwad,
 Et nähtaw ajalik?
 Kas ahned waestel andwad,
 Mis neil kül wõimalik? —

Truu-us.

Ma tahan truuiks jääda
 Sull' Eesti isa maa!
 So auuks laulu jääda
 Kül' uhke iluga.
 Kes lahkuda wõiks ära
 Kül' sinust isa maa?
 Ei wõeras kuld, ei wara
 So rõõmu pühkimeks saa!
 Mo Eesti keel, mo rahwas,
 So täius, isa maa,
 Leid orja põlwe pahmas
 Kül' püüti rõhuda! —

Wõeras isa.

Wõi wõeras isa hea —
 Sull' näitab nii kui kuld?

Mo sõber, meeles pea:
 Ehk näitab sulle tuld!
 Sa ise seda tead —
 Ei tohi tunnist'da,
 Waid oma teada pead,
 Et wihaseks ei saa. —

Ei armastust t'al ole
 Waid kõne kõwagi; —
 Mo wend, mull' ligi tule,
 Sull' ütlen kõrwasse:
 Ta peab sind koeraks, seaks
 Ja wihtab hirmus sind, —
 Mül wiisil siis weel peaks
 Sa armastama tend? —

Kus on so poea lugu,
 So auu, so warandus,
 So end'ne maa — ja jagu,
 So päris pärandus? — —
 Kõik see on wõera isa,
 Kõik see on tema kää;
 Rätt' saamine on wisa,
 Ma nutan iga päe! —

Wõi wõeras isa hea?
 Kõl teda tunnen ma! —
 Ta süda külm kui jäe,
 Ta rõõm sind rõhuda,
 Kui surma jõgi sügaw
 Ta nõu ja kavalus,

Dh poeandil on igaw
Siin kanda piinatus! —

W e e l.

Weel wiha waenu ajad
Eiig kõrged-kõwerad,
Weel teede aarud laiad,
Mis orgus jooksewad.
Weel kiusu kõied kõwad
Siin süüta sidumas,
Weel armid lahti lööwad,
Kus haaw ju kaswamas.
Weel tigiduse tiigid —
M' haifwad iluta, —
Ei orgus lille liigid
Wõi lustil lõhkada! —
Weel seisab taewas pilwes
Ja udu warjab maad;
Weel tähed taewa wõlwes
Ei kirga, — tumedad! —
Mo kannel kaebtust tõstab
See pärast isa maa!
Ja heli pilwe kostab:
Dh Sumal halasta! —

K o o l.

Suu räägib mõtted südamest,
Sest teen ma jutu koolidest

Ja — ohkan sügawaste:

Dh päew, miks paistad tumedast,

Dh tõuse lõunaks hommikust,

Ja paista walufaste! —

Dh saaks mul heal kui pasunaks,

Kes julgest kõigil kuulutaks:

Et tarkus õnsam wara! —

Nüüd alles närtsib wärawis —

See kallis pärl, se õnnistus;

Mis põlgatakse ära! —

Jah! talwe puud kül oleme!

Kas haljas lehtis kewade

Ei õnsam parem ole? —

Kas kõnnil õõsel pimedal

Ja lõune walgel päewa a'al

Ei wahet teha tule? —

Sa kallim kullast, hõbedast —

Dh näita kasu nobedast

Nüüd Gesti wendil wälja,

Dh hüüa, hüüa uulitsal

Te waljust healt tee lahkmel:

Dh wõtke elu wilja!

So õpetus ja sinu kool,

Mo Gestirahwas igal pool

So omaks täiest muuda,

Ei armu kingi hobusest,

Ei wõderast sõõda lehmadest —

Täit tulu ja wõi nõuda.

Lapse põlves.

Mul' muru kopel aia all
 Jääb ala armsaks siin,
 Kus lahke päewa paistusel
 Ma noorelt mängisin.

Kui linnuke ma rõõmu täis
 Ei teadnud kurbtusest,
 Mull' armas oli lille hais:
 Reist tegin kroonikest! —

Kui lepi' linnud laulasid
 Ja oja kohises;
 Siis minu kõrwad kuulasid
 Suur rõõm mull' südames! —

Kui toomed luigel walgeks lõid
 Ja haisu andsiwad,
 Kui puna maasikaid ma sõin,
 Mis mättad kandsiwad,

Siis olin rõmus, hüpasin
 Kui weike lõo lind,
 Kõik enesest ma lüfasin,
 Mis ial waewas mind.

Aeg paremat toob, mõtlesin,
 Oh mill' a'al suureks saan,
 Ma targemaks saan, ütlesin,
 Ja uusi asju näen;

Nüüd aga tunnen wale see
 Ei paremad ma saan'd,
 Kuid hüüan kurtes alati:
 Oh lapse põlw kus jään'd! —

Mo puhas süda, rõõmus meel,
 Neg alla hauda wiin'd;
 Gest kurjus, tuimus elu teel
 Mind halwemaks on tein'd.

Mul muru kopel aia all
 Sääb armsaks surmani,
 Kus wanemate wainudel
 Ma noorelt mängisin.

Noores põlwes.

Kaua elan mina põrm,
 Kuna mulle tuleb surm,
 Saan ma elus hõiskada,
 Ehk kas kõnnin nutuga?

Mis on mõõda, nägin ma,
 Tulewik veel teadmata.
 Küll truul Jumal siiski teab,
 Mis mo hinge rahul weab.

Taewa laotus.

Oh taewas, kuis ja sinad
 Seal kõrges üleval,
 Kui so pool waat'wad filmad,
 Siis rõõm on südamel.

Kui näen ma pilwed sõudwad
 Kui merel laewuke,
 Ja linnud lauldes tõus'wad
 So poole kõrgele;

Kui näen ma päikest paistwad
 Rest lõuna walguses,
 Kui näen kuu, tähed hiilg'wad
 So kuldse peegli sees:

Siis südamest ma kiidan
 Oh Sumal Sinu nõu,
 Ja rõõmsast' aega wiidan,
 Kus Sinu wägi, auu.

Prundile.

Tere, armas Viisukene,
 Lima-laka linnukene,
 Roheline roosi nupu,
 Kulla karmu fullerkuu!
 Oh et wõiksin kirja seada,
 Nii et saaksid sina teada:
 Kuis sa seisad minu meeles,
 Viigud lausa laulu keeles,
 Woodist tõustes, woodi heites,
 Paistad ja mull' kuldses leites.
 Rogoduse kuuljad neiud,
 Keda mitmed noored peiud
 Suures lustis rõõmus ootwad
 Ja neil' palju terwist saatwad:
 Kõik ei maksa minu silmas,
 Minu õnn ja rõõm so hõlmas.

Kui sind, Viisu, waatma tulin,
 Suba teie kambriis olin —

Siis ma ees malt wara waht'sin,
 Sind kui inglid näha tahtsin
 Runni ja kui kuld'ne kuuke,
 Rohu riikis roosi-puuke
 Ditsel paistsid minu silma,
 Wiisid mõted rõõmu ilma!
 Kui sind ees malt kambriis nägin,
 Tares weitse une tegin;
 Siis ma sinu peale mõtlin,
 Südamele tafa ütlin:
 Minu Siis on ilu lille —
 Taewa al' ta sarnast pole!
 Roosi karmu on ta pale
 Rõnes pehme, helde, hale,
 Sõstra filmad pilwe karmu,
 Hiuksed ni kui kulla narmu.

Tema auu kui koidu kuma,
 Arm kui päewa paiste puna,
 Ilu nii kui ilma walgu
 Lille laanes õitsel algus.
 Runas! Siis, oh koku saame,
 Armastusest jutu a'ame?
 Arm on kül kui kallim kulda,
 Reis on suur oh Siistle walda.
 Täagu julgus jutu a'ajaks,
 Truus peiu pruudi maeaks:
 Kus me' kulla koku saame,
 Armastusest jutu a'ame?
 Palju terwist pehme käega,

Palju terwist armu wäega
Saadan, armas Riisu, sulle
Läkitä siis wastust mulle! —

Kullerkup.

Wõitu õitsid lillekesed
Heina maa peal kenaste,
Kullerkup seal põlgas teised,
Kaswis jõudsaft kõrgesse.

Paiu põõsas ilu ehtes
Wäänis pead ta toredast,
Hüüdis: kus on ial lehtes
Minu sarnast lillekest? —

Kui ta alles nõnda hooples,
Kõrges mõtes kõneles,
Kohas põõsas tuule hooes
Peksis teda uimaseks.

Toibunud, kui nõuks wõtis
Suurest jälle kaswada,
Waljust siis ta hüüda tõtis:
„Keda nüüd weel kardan ma?“

Suus tal alles suurus' sõnad,
Keele kidas kõrgistus:
Kullerkupu ilmunad,
Tuba murdis karjapois! —

Halest waatab põõsast wälja,
Kuiwan'd känd ja kõneleb:
„Wõtku auu ja uhkus nälja;
Näe mis ta nüüd mulle teeb!“ —

Pölgut peiu.

Nüüd kuulge laaned, metsad, puud!

Kui teen ma lahti oma suud

Sa kaeban kurwa keelega

Sa rusuks pekstud meelega:

Mull' oli Mari kallis pruut,

Nüüd jätis mind, ja wõtis uut! —

Kus nüüd so arm, oh Mari, jään'd,

Miks ta nii rutu tuulde läänd?

Kuis jahtus sul nii usinast,

Mis kindel näitas igawest?

Dh walusaste tunnen nüüd,

Et mull' sel juures 'p olnud süüd!

Dh minu end'ne armas pruut!

Miks armastad nüüd jälle uut?

Miks wõtad sa, oh linnu wiit,

Kes wõera maale lennab siit?

Sa unustab sel lõbus maa,

Kus palju õnne nägi ta?

Kas mäletad weel, kallike,

Kus istusime armsaste

Koos kaheliste kase all,

Mind rinna ääres ligidal?

Dh seal me' truu-ust wandisime

Sa kät see peale andsime.

Dh sina helde Mari meel

Mull' une woodis ilmud weel,

Mo süda mõtleb ika teal

So end'se põlwe hõldus peal,
Kus armu leel, kui pehme tuul
Mei' wahel lehkas igal kuul.

Oh Mari, Mari! miks nüüd sa
Mind põlgad naeru lustiga?
Sa minule ju andsid end,
Ma armastasin tõeste sind,
Meist pidi saama õnnis paar,
Nüüd on se full' üks lust ja naar!

Ei ole süüdi teinud ma,
Mind siiski, Mari, jätsid sa;
Oh filma wet ja mure healt,
Mis saab siit õela ilma pealt;
Siin rõõm ja sõbrus üürise,
Arm truus udu sarnane! —

Oh kül mind, Mari, põlgsid sa,
Ei siiski sind wõi wihkada,
See kuldne kõis, mis sidus meid,
On waenu paelutajaks nüüd.
Nüüd Sumalaga jätan ma
Oh arm ja tundmus lõpke ka! —

Wana tüdruk.

Oh mina wilets wäetike,
Ei tule peigmees minule!
Ei näin'd mind noorelt poiste film,
Nüüd on mo kirjgas kutsu külm!

Dh kust ma waene sooja saan,
Kui üksi ainu piislen maan?

Tont' seda teab, mis meestel sees,
Et ma ei maksnud nende ees,
Et mind ei kesgi kosinud,
Ei minu hõlmas losinud?
Kül olin helde, olin hea,
Mits nemad lollid wist ei tea!

Kui oleks seda teadnud n'ad,
Ma oleks paistnud palju maad
Ja läikind mere laenetel,
Kui maasik maksnud kõikidel!
Dh teie poisid, nodu pead,
Ei tunne teie üsna head! —

Kui elu kell kolmkümmend löi,
Siis üks kül mulle wiinad tõi;
See aga oli wana känd,
Mispärast sorgu jäi mul händ:
Ma ootsin ifa paremaid
Ja talu poegi ilusaid.

Mull' hirmus igaw aja wait'
Ja kole minu elupaik.
Kui poisid õhtul huikawad
Ja laened wingel weerewad,
Kui neitsi lustil kiljatab
Siis mulle kōdi rindu a'ab.

Kui koidu jooned wotawa'
Su taewa piirel lõkenda,
Kui fikad koidul kirkamas,

Rõit noored neiud wirgamas:
Siis olen kurb ja kolletan'd
Kui waene lastud wares fant.

Kül wiletsad nüüd minu lood,
Kus kohmetand mind külma hood;
Mul kaugel selja taha jäi
See õnne aeg, mis rõõmu tõi.
Ei tule noorus tagasi,
Ei kesta ilu talweni. —

Ei olnd mull' küüned paistewal
Kui kassil palja ihu peal.
Ma õitjesin kui Saani lill,
Mull' hele heal kui tina pill,
Ma olin usin pesema,
Ei ial ihnus seebiga.

Nüüd widewik usind kaisutab
Ja koit mull' nutu paisutab. —
Oh tühi paljas ilma mag,
Ei sinust mina kasu saa:
Kül teistel pandi päha rät,
Mind jäeti nii kui wana ät! —

Kuus jalga liiwa rahuš waif,
See on nüüd minu peiu paif.
Kas nutke poisid filmad peast
Ei sa teil enam minu heast!
Et warem teie mind ei näin'd:
On oma wits' teil walu tein'd.

Paulu matmis.

Tulge ete, Gesti poead,
 Paulja rahwa lapsukesed!
 Tutustage julgeeste,
 Andke teada avaraste:
 Kus on ladus laulu põlwe
 Täna tähtjas tänawas?
 Kusse marsib mõte riimi,
 Luusib peidus luulemine
 Kangel Kalewi sugusta? —
 Miks on muistne mööda läinud,
 Tulewik' toa läwesta?
 Miks on kanarpiß kaswanud
 End'se õimu õue peale?
 Luitund, luitund lusti lauad,
 Pihastanud pidu pingid
 Pange õnne järje peale,
 Tõstke üles laulu heale:
 Kas ei Kalewi kodudes
 Paulu Wana taat tarwita,
 Kui tal' mure muljutusel
 Rõõmu päewa paistusel
 Paulu Sumal ei jutusta?
 Ehk kas Gesti poegadele
 Peame uuest pajatama,
 Kuida neil, kes enne elan'd,
 Paulud kõrgel taewa kõlan'd?
 Wanemuine, laulutarka,

Koolitas neid filjatama,
 Õpetas neid hõiskamaie!
 Hõiskasid siis õnne õhtul,
 Parema põlwe päewadel
 Wara wahwuse wäesta. —
 Wanast wabaduse päewast
 Kül' siis laulsid ja ladusast,
 El' sid ilma ilusaste!
 Kuusja laulu lahutasid:
 „Sinna kaswi juuri saari,
 „Sinna metsa murdunefi,
 „Sinna laane langenefi!“ —
 Hella õeke unustas
 Wenna woodi hoigamaie,
 Dõpik lugusi laotas,
 Kuku lind jäi kuulamaie,
 Waiſne mets wastu kohises,
 Kaljud nurmel karglesiwad!
 Siis tuli aega mis tormine, —
 Õnne päew läks õhtuele.
 Kufke laulis lausa suuga,
 Hõiskas õrrel minneesja;
 Päew weeris wete woosse,
 Piiris taga pilweede:
 Teisi ilmu tähendates.
 Dõ tuli, õõ tuli, ellad welled!
 Dõ tuli hirmus ütlemata;
 Ei seal paiſtnud tähte taewas,
 Kumand kuugi kamberissa

Siis ap' eided ifeedes,
 Taadid mure muljutusel,
 Sirged piigad filma weessa,
 Pittad poisid pisarissa,
 Walu wermis Wanemuinse
 Uja hauda uinutafid! —
 Surnud nüüd on suurel laulud,
 Hingamas healte helinad!
 Rauda firstus rasket unda
 Meie maa laulud magamas. —

Kui siis hingas Gesti laulu,
 — Armas warandus hallitas:
 Kandis koera kutsikene
 Luusi laanest — furnu luida
 Kalewi kalli kodusse —
 Wiskas Wiru wislapuusse
 — Harju halja aawikusja,
 Willandi wahtra waarikusja
 Ronta Kalewi kalmusta.
 Kuiwan'd luul ei olnud lusti,
 Hakkas öösel hoigamaie,
 Wöeral wiisil wingumaie:
 Et ei päike peasnud paistma,
 Kuu ei öösel kumendama.
 Kuiwan'd kaebtuse kisa,
 Uu hoigamise lugu
 Wenis wiimaks wiisissa.
 Misk nüüd kurt'wad noored kuffed

Roidu piirel kirjamata,
Amarikul hõigamata? —

Udu õõ.

Udu õõsel surma wikat niitis,
Hommi-kule päike tõusta wiitis:
Häda, häda! elu hirmsal õõl!
Soos ja metsas sortsilaste teel.
Eotus, laanes walgust ootfid, pime
Peitis taewa wõlwis laia maad,
Petu piirel paistis walgus tume —
Kallis kül, ja jiiiski ilma jaad!

Elu noorus õitsel lilledega kaetud,
Mööda õõ, kui katusse all' maetud
Hingab õhtu wilus surma wäsimust
Sureb igatsetes kaugel' hommi-kust! —
Haua pimeduse pehmet hõlmad
Üksnes ema armul kinni katsiwad
Kui watasid nuudsu nutul silmad
Lahkes armus wastu wõtsiwad! —

Hirmuks kõik so ihkamised jõudsid,
Surma hellad soowimised jõudsid:
Wahwus wangis raudus wäri-fes
Tarkus taga taewa winudes
Kaugel kõndis Kalewide kodust
Warg'sel wiisil walju nutuga
Müüd ta lahti, laane waba udu-st:
Teda wastu wõta rutuga! —

Wäluste lilled.

Need lilled üpris ilusad
 Su katwad haljast rohu-maad
 Nii puhta fulla karmaga,
 Et film ei raatsiks lahkuda.
 Kui eesmalt nupud lahti lõid,
 Siis mesilinnud met sealt sõid:
 Kui lausa lahti oliwad,
 Siis tuule õhku täitsiwad.

Kül õie wihma sadas siis,
 Et lind'del unus laulu wiis:
 Ei kägu kuldne kufunud,
 Ei ööpik ilu hüüdenud.

Sah tuule õhu tiiva pealt
 Ka laulik tõstab oma healt,
 Waat! üle ilma ilusad
 Seal Puidu õues õitsewad. —

Kurbtus.

Mull' jüda närtsib elu teel
 Maailma rõõmu paistel weel
 Kui tuulest kuivaks puhutud,
 Mis elu merest tõusenud.
 Müüd tuleb kurbtus' wihmuke
 Ja karastab mind uueste.

Dh õige kurbtus, õnsake,
 Sind soowiks wõeraks sageste,

So tööst ja lugud tunda saa
 Küll iseennast ilma maa;
 Sa tood mull' mõted paremad
 Et wale haawad paistawad.

Kui wete kohin sinu heal,
 Kui kaste halja rohu peal,
 Kui hallik woolad waikselte
 Sa kahju tunnil kaewule
 Rust joob mo lustil närtsin'd waim
 Ja kosub jälle kui üks taim.

Oh kurbtus suure himuga
 So rahu rannas hingaks ma,
 Sealt forjaks rõõmu pärli feed,
 Mis puhtaks pesnud sinu weed —
 Ei kaua koorma mures ja
 Sull' tilgub õnne maa.

Oh kurbtus jae mull' alati,
 Sa seltsiks elu õhtuni.
 Mind kaitse taewa selgusel:
 Et lusti mere laenetel
 Mind tuimus haud ei uputaks
 Ja Saadan minult osa saaks.

Möödanik.

Sind kaua pilwed katfid,
 Mo armas isa maa!
 So priiust hauda matsid
 Na'd lõuna leegiga —

Sull' anti risti kanda,
Mis hirmus hiline,
Sund lasti sulle anda:
„Bii mäest ülesse!”

Naad wõtsiwad kõik wõimust
Sult raudse käega,
So õnne põlwe-õigust
Nad talland jalgega,
So wara, waba elu,
So täiust, isa maa!
Kõik wõtis mõega woli
Puu paljaks riisuda! —

So hulgad ohkamised
Kui laened kohašid,
So were wõitlemised —
Kui piksed põrašid
So hale nutu helin
Kül kuuldi siin ja seal
So kiljatuse kõlin
Käis tuule tiiva peal!

Kõik tuuled taewa wahel
So walust wingušid;
Ei karkend orja ahel,
Waid furnud üksnes priid.
Ei päike julgen'd paista
So were nurmedel —
Ei taewas õigust mõista
Siin piinatuse teel. —

Seal nägi Taara taewast
 So piina piaraid,
 Ja saatis päästma waewast;
 Siis inglid sedamaid
 Kes sulle õnne tõiwad
 Ja priiust, isa maa!
 So waenlast maha lõiwad,
 Sind kaits'wad armuga.

Cesti rahwa

50-aastase Priiuse mälestuse pühaks 26. Märts
 1869.

Priius, priius! sulle laulan
 Täna suure healega!
 Suut ja südand üles tõstan
 Taewa poole tänama!
 Süda hüpab linnu tiiwul,
 Rõõmu pilwist pillutab
 Ümber ilma teada wiirul
 Priiust, Priiust kuulutab! —

Priius, priius! südant täna
 Sinu noolid haawanud!
 Kuldsel pulmal noor ja wana
 Kiitwad rõõmu hommikud,
 Lille lõhn ja linnu laulud
 Ühendawad tänu ka
 Taewa poole rahwa healed
 Issal tänu saadawad!

Priius, priius! sulle annan
 Nimeks wõidu kuninga!
 Sinu õnša rüpe kannan
 Rõõmu rohke pisara,
 Huludus, waen, surma põli,
 Paks õõ kole pimedus:
 Neid kõik, kus neid ial oli,
 Wõitku taewa walgustus! —

Priius, priius! õnsaks liidan
 Rahwast, maad: kus elad sa!
 Kasu linnas kaela kõidan
 Walgus' keed sull' kullaga!
 Hõbe jälgil taewa tähed
 Rändawad so piiretes! —
 Maa ja mets ja lille lehed
 Dits'wad täies loomuses.

Priius, priius! sinu lapsed,
 Keda sina kaswatan'd,
 Tõst'wad täna nutu silmad
 Taewa pool, et sinu and —
 Armastus meil' haawu lõõnud,
 Mis ei ise maitsta saanud,
 Neid so oli parandanud, —
 Rõõmu rika elus' a'anud.

Priius, priius! jälle käigil
 Lilled orgus õits'ma loon'd,
 Glu päik'se hiilgwal läigil
 Raste piisal rammu toon'd,
 Oh siis hüia: õuue, õuue,

Ise walgust — igatse!
 Pere isa udu kuue —
 Heide ümbert kaugele.
 Priius, priius! Aleksander,
 Wägew kaitse ja üle maa!
 Sulle isaks on ka keiser,
 Lõhkus orjus wärawa!
 Taewa wõimul seeki ma püüan
 Teda ika tänada,
 Põrmus siin ja kõrgel hüüan:
 Issand, teda õnnista!
 Priius, priius! sulle laulan
 Täna suure healega,
 Kus ma piina põlwe kautan
 Raske orja kütkega!
 Isa maa so mets ja meri
 Tänu andmist kohise!
 Eesti laste hing ja weri:
 Peastjal tänu hõiskage! —

Kannata.

Mo isa maa, kül kaua kandsid
 Sa walu wermid salaja,
 Mis widewikul teada andsid
 Sa päit'se weerul nutuga
 Kül lootsid, ootsid otsata;
 Nüüd oota weel ja kannata! —

Ei taga taewa enam walge,
 Mis ootfid aasta sadades, —
 Oh pööra koidikule palge
 Ja kiida Loojat tänades:
 Kes sind ei lastnud wäsida!
 Ta aitab, oota kannata!

So elu täht on koidu põues
 Su hiilg'mas waifse iluga,
 Ta walgus' terad sinu õues
 Sind sundwad surmast ärkama
 Kül hiljem tõuseb päike ka:
 Oh oota weel ja kannata!

Taewa tähed.

Waiksel öösel tähekesed
 Taewa ruumis rändawad,
 Hiilgus' küünlad igawesed
 Walgustawad ilma maad.

Kui ma tõstan filmad üles
 Nende hulka waatama,
 Kuis n'ad õnsa rahu süles
 Paistwad kulla iluga:

Pisaraid neil wastu puistan
 Waikse rahu rõõmuga;
 Kõrgeid kuulutusi tuiskan
 Sinna, kus mull' kodu maa!

Milla'al saan ma, tähekesed,
 Teie keskelt elama?

Milla'al minu igatsused
 Üksford koku teiega?

Mitte mind sealt taewa pereft
 Bagast ilmas elada,
 Dooge taewa läikiv mereft
 Ilma orgu walguft ka,

Et ma walge wallendusel
 Põlgaks pimeduse ööd,
 Kulla läike juhatusel
 Maha jätaks patu tööd.

Lillekesele.

Tere, armas lilleke
 Halja rohu süles!
 Tälle unest kewade
 Uratan'd sind üles!

Tälle armas Jumal tõi
 Sulle kuldse kuue,
 Päike sulle patfi lõi,
 Sidus siidi uue.

Pähä, nüüd sa prundi ann
 Rohu riigis saanud,
 Runni wilum Mihkli kuu
 Saab sind närtsitanud.

Glu laened minule
 Du kui lillekesele:
 Ditswad noorelt kewade
 Närtsiwad kui leled.

Hella neitsi.

Manni, maani maalituta,
 Eumi walgeks waalituta, —
 Rõndis õhtul õuedella,
 Nii kui tähte taewiella;
 Noosil põsed punetasid,
 Siidil hiuksed särendasid,
 Kaela katsid hõbe helmed,
 Sitik mustad filma fulmud,
 Rinda firkas ruubeliisa,
 Põlle uhke pitsitesa.
 Rõndis õhtul õuue peale
 Tõstis nagu õõpik heale:
 „Tule, peig! mul pilwe karwa,
 Sõida täkul tähte karwa,
 Tule, kaasa, kulla karwa,
 Nades halli taewa karwa!
 Wii mind ruunal Noosijaagult —
 Suurel sammul Suistleesta
 Dõne aega õiedele,
 Eusti põlwe lilledele!
 Armsamale aru maale,
 Magusama maasik mäele,
 Ilusama ilmadele,
 Rauge Kaulei koduele;
 Kaasa süngi kaunistama,
 Armu hõlma õnnistama!
 Seal ma kuman kuukseela,

Paistan pärga päewadela,
Elgin eha laenetella,
Siran tähte filmadele,
Wirmaliste wehkidele.

Lauliku isa maea.

Oh mo armas isa maea,
Sa mo ilus Ilissa!
Oled minu kaswataja,
Seisad meeles lõpmata.

Siin ma käisin fergil jalgil,
Hoidsin wainul farjakest,
Siin mul läikis rõõmu palgil
Lootus mitmest näitusdest.

Siin mind täitis wägew lootus,
Uff mul waimu rõõmustas,
Kellest, kui sai täide ootus,
Waimu ilm sai wõitijaks.

Saarikus sind tutwustasin
Gesmalt Wanemuinega,
Paari sõna jutu a'asin,
Käisin hiljem sõbraga.

Siin mul jookseb praegu oja
Läbi kopli keereldes,
Teretab mind linnu kaea
Haljas lehtes lepades.

Sinu põllud wilja toowad,
Toidawad mind hellaste;

Künni linnud laulu loowad
Nagu ennemuistegi.

Ita weel mull' kaasit lehib
Waisel õhtul armsaste,
Ja kui tooming õilmeid ehib,
Õhtab haisu õhusse.

Oh mo armas isa maja,
Oh mo ilus Iisja!
Sinu õhtu on mull' waja
Ita fisse hingada.

Laula ifa!

Laula ifa, laula ja:
Elagu, mo isamaa!
Sumal audku seda õnne,
Mis tal wanast oli enne.

Laula ifa, laula ja:
Kaswagu mo isamaa!
Saagu suureks, kõrgeks puuks,
Muus ja ilus heleks kuuks.

Laula ifa, laula ja:
Ditsegu mo isamaa!
Tema tulus õie magu
Olgu oma rahwa jagu.

Laula ifa, laula ja:
Randku wilja isamaa!
Thus, waimus jaagu kangeks,
Et ta igawest ei langeks.

Tasa!

Tasa! näele uinuwad —

Alles walwab mõni —

Kuulge lood, mis ilusad,

Mängib magus uni!

Tasa! waat mis taewa wäed

Woodil toimetawad:

Rindel risti seadwad käed,

Mis weel oimendawad.

Minu süda oh kuis ta

Tasa, — wärisedes,

Soowib und neil puhkada

Waißes hauakeses.

Tasa! first weel meistri käes

Surm ei magus uni,

Inglid toowad walgus' wäes

Soojal ilmal soni. —

Tasa! kuis nii palju sa

Süda teada püüad!

Mõnda suure kõraga

Unest üles hüüad.

Tasa, eks sa kuule nüüd, —

Süda Sinu mõtted —

Kuidas taewast surma rüüd

Antaks, tasa tõtted! —

Tõtta!

Oh minu rahwas, tõtta ja
Sest laanest wälja tõndima,
Kus luusib efsil sinu hing,
So walgust katab uduring.

Kul äratas sull koidu kuld,
Tu muiste igatsuse tuld,
Et õnne püüdmäs olid töö!;
Sind rikus wõit, mis oli ööl.

Nüüd kumab taewa wõlwi all
Sull päike jälle tõusewal,
See hiilget sinu orgu ka
Saab taewa õuest külwama.

Näed ja ta walgust, isa maa?
Siis tõtta laanest rutuga!
Sest taewas luusib pilwe must
Wõib kata walgus ilma uft. —

Õhtul.

Lahkelt lapsi lahutamaie
Hõikab õhtu kelluke,
Päewa waewast puhkamaie
Une pehme rahule.

Igatsus ja hingamine
Surma riiki reisiwad,
Rõõm ja rahu soowimine
Hüüdwad palju paremad! —

Kuldses ilus kuu seal kumab,
Tuhat tähte sädendes,
Taga taewa piire punab
Õhtu ilu silma ees.

Waga meel ja süda, lootke
Kõrbest waates kõrgele, —
Mõusamat ilma ootke,
Kunni waim saab lennule! —

Kõrkus.

Oh ära lase ennast
Nii kõrk'sest wärwida,
Et ise arwad wennast
Sa palju parema.

Kus uhkus aset wõtab,
Seal katkeb õnne tiib, —
Kus kõrkus südant petab,
Sealt tema rahu wiib;

Seal rumalusel asu,
Kus kõrkus leidnud teed,
Oh arwad saama kasu:
Kui teenid tema õõd?

Kül wistist ise tead,
Kuis lugu rüüga:
Ta kõrgeid püsti pead
On ifa iwata.

Kes õpin'd tarkus' keele,
Sell' süda madalas;

Kell' kõrkus täitnud meele,
Kui põlew kadakas!

Ta süttib praginaga
Ta kustub sedamaid;
Pik tuli põleb waga,
Kust teised sooja said.

Sull' kõrkus saadab naeru
Ja laia pilkamist:
Kül' rahwas karu kaeru
Saab wiljast tundma wist.

Sügis.

Nüüd jälle kae on sügisel,
Kõik linnud jäänud waguist
Ei kuulta kuskil rõõmu healt,
Waid kurbtus paistab siit ja sealt. —
Mei' Gesti päike külmaks jään'd
Ja lõune maale ära läänd;
Gest on nüüd külmal wõimus kae:
Tal kaswab waprus iga päe. —
Kõik wäljad, aasud hoigawad,
Dõd mustad paljad kaebawad:
Et külm on roosid närtsitan'd,
Kõik rõõmsad ojad wangi pan'd.
Mets kohiseb, kui tahaks ta
Beel wiimist korda tunniستا:
„Nüüd otsas minu rõõmu põlm,
Mul tuleb raskus, tuleb talw!“ —

Siin otsib aset weike lind,
 Seal lahkeb kurg ja jättab mind
 Siin üksi talwe pidama;
 Parw lennab suure kisaga,
 Kus Looja temal juhiks teel —
 Et eksimist ei tulnud weel.
 Oh surwe õhk! kus jäänud sa?
 Ja lust ja rõõm! kus on teil maa?
 Kus haljendawad jälle puud
 Ja hõiskwad tuhat linnu suud? —
 Oh kurb ja kole sügise,
 Kas kutsud meid ka talwele?
 Kes täna noor ja punane,
 Võib homme minna närtsile.
 Seepärast mõtle õhtu sa:
 Kas hommik kutsub ärkama?

Paremad mõted.

Oh wõeras maa kuis petsid
 Sa mind nii rängaste!
 Mo filmi paista wõtsid
 Täis õnne fullane,
 Sest jätsin maha Gestimaa,
 Ja pean nüüd raskest kaebama!
 Sa lubasid mull' õnne,
 Suurt rõõmu, warandust,
 Mo filmi maal'sid enne
 Kõig' asja parandust,

Sest jätfin maha Gesti maa
Ja pean nüüd raskest kaebama!

Siin wõeras keel ja rahwas,
Siin wõeras iga koht,
Mül' elu on kui pahmas,
Ehk tuleb häda oht?

Sind jätfin maha Gesti maa
Ja pean nüüd raskest kaebama!

Rist, wiletsus ja walu
On siin mull' wennased,
Mis igaw minu elu,

Sest teadwad nutu weed!

Sind jätfin maha Gesti maa
Ja pean nüüd raskest kaebama!

Ma jätfin sõbrad maha —
Kes kullast kallimad —

Kõik Gesti raja taha,
Kus armud õitsewad.

Sind jätfin maha Gesti maa
Ja pean nüüd raskest kaebama!

Mo sündimise ase,

Kus päik'sel ilmusin

Ja armsa leina kase,

Kell' all' ma mängisin.

Kõik jätfin maha Gesti maa

Ja pean nüüd raskest kaebama!

Seal hing'wad Maarja mullas
Mo armsad wanemad,
Seal Gesti koidu kullas

Nad üksford ärkawad.
Sind jätšin maha Gesti maa
Ja pean nüüd raskest kaebama!

Seal kohiseb weel oja,
Kui nutaks taga mind,
Vein katab isa koja,
Kurb seisab laulu lind!
Sind jätšin maha Gesti maa
Ja pean nüüd raskest kaebama!

Dh et weel filmad näha
Sind saaksid, kodumaa!
Mul kõrwad enne eha
So keelt weel kuulama!
Sind jätšin maha Gestimaa
Ja pean nüüd raskest kaebama!

Dh et weel saaksid jalad
So murul kõndima,
Sa maa, kes armu walad —
Mo õitsew Gestimaa.
Sind jätšin maha Gestimaa
Ja pean nüüd raskest ohkama! —

Talumehe rööm.

„Mis talumehel röömu teeb?“
Nii linnaš mõned küsivad.
Kust meie röömu hallik teeb —
Ei tea ehk targemad;

Mis armas meil on elupaik
Siin kaunis Gesti metsas, waik.

Meil taewa ruum lai aula saal,
Kell' koit ta seinad kullatab
Ja õhtu läige eha a'al
Tal' ilul lage punetab;
Siin uhkes saalis elame
Ja Looja heldust kiidame.

Meil põleb saalis päikene
Ja külwab walgust soojaga,
Kui õhtul sängi langeme,
Siis tuleb kuu meid walwama:
Kui ilu küünlad taewa lael
Meil tuhatfordne tähe pael.

Meil lusti pilliks põllu peal,
Mis südant täidab iluga —
On kaunis laululinnu heal
Ja metsas tuule kohina.
Mis linna pilli pirinad
Kül nende wastu maksawad!

Kas teie linna uulitsad,
Kus käite klantsis jaapaga,
Ja uhked tõllad sõidawad,
Eh' makswad meie põllu maa
Mis lille õisil haljendab
Ja meile leiba kaswatab?

Meil parem käia waba teed,
Kui saksu minna teenima,
Tööraskus annab rahul ööd,

Ei wahetaks me'e laisaga,
 Kes hõlpsamalt ehk leiba sõõb
 Ja wiimaks wirtsik põlwe lõõb.

Ma laulan siin kui põllumees,
 Ja annan tänu Issandal
 Kes mulle pale higi sees
 Peatoitu kingib igal a'al,
 Ei kohwi juus, jalg kaluskis
 Ei keha siidi laabrukis,

Mul' armas Gesti kuue hilp,
 Mis oma utted kaswatand,
 Ja warjab mind, on minu kilp —
 Üks Eoojalt tulnud kallis and.
 On kuub mul puhas, süda ka:
 Mis paremat wõiks soovida?

Mul wärsiks rõõmu kiidel feel,
 Kui kõigist tahaks rääkida;
 Üks segadus on siiski weel:
 Ma mureta ei halliks sa,
 Gesti mure, rõõmu kaksik wend —
 Ei ole mul ka salgan'd end.

Rõõmule.

Kust tuled mulle, rõõmule,
 Mii helde, pehme, tasane?
 Kas on so koda päikse maal,
 Wõi lille õits'wa niidu ra'al?
 Kas elad fullas miljonis,

Eh! kehwa mehe kopifis?
 Kas kõnnid auu, kas lusti teel,
 Kus wiin ja õlut juhiks eel?

Drn lillefene oled ja,
 Sest tahad puhtam asuda;
 Sa närtsid himu tuule ees
 Ja kuiwad kurjas südames,
 Kus puhas jüda, lapse meel
 Ja õigus, tõde elu teel:
 Seal on so armsam asu paif,
 Sul' lustis hingamine wait.

Püiga igatsesine.

Dh et tuleks peigmees mulle,
 Wiiks mind rõõmu hommikule,
 Armu päewa paistusele
 Wõeraks lusti roosidele:
 Küll siis rõõmus oleks ma,
 Laulaks linnu healega!

Kewade, kui igalt ra'alt
 Einnud rutwad wõeralt maalt
 Koku, ennast paari lööwad,
 Haljas metsas pesa teewad:
 Dh siis suure himuga
 Oma peigu ootan ma!

Kuulen lõu laulu healt
 Kõrwa kostwad siit ja sealt,
 Siis mull' tuleb jälle meele

Dma peiu armisa keele,
Tema roosi kulmu alt
Paistab arm mull' palawalt.

Koore elu õitsemine,
Armas, kallis peiukene,
See mul seisab ika meeles,
Liigub lausa laulu keeles:
Ülem wara ilma fees
On mul ilus walge mees!

Kõik mo uhkus, auu ja ilu,
Sitsid, siidid, isa kulu,
Kiid-su kingad, pubenetid,
Luigel walged klaari rätid:
Kõik so pärast peigmees kannan,
Sull' neid enesega annan.

Kermeste nüüd kangad kudun,
Weimed walmis kirstu ladun;
Kes end näpu tööga toit'wad,
Need ka kärmest teha ait'wad.
Tõstab peigmees pulma jutu
Noh siis olgu: rutu! rutu! —

Armastus.

Oh, armastus, sa sügaw õõ,
Kes jõuab mõista sinu töö?
Sa oled loodud hingesse,
Kus elab waikselt tase,

Ei ärka muidu ial sa,
Kui mõtes sind ei hüüa ma.

Rõik neiud, peiud ilma peal
Teeb õnnelikuks sinu heal;
Kell' täiest tõused ülesse,
Neid kannad ingli rõõmusse,
Teed elu raskust magusaks
Ja halwad marjad maasikaks! —

Sa soe pehme wihma pilw!
Seal südames jääb ika talw:
Kus puhta rõõmu himuta
Sind katsutakse solkida,
Kus sõbrus wale katel weel,
On ropus tema asemel! —

Oh armastus, sa lõuna tuul,
Kül lille laanest igal kuul
Neil lehkad pehmest südamest,
Kes puhtad kurjast himudest:
Neid täidab sina rõõmuga,
Mis mõruks muudetud ei saa.

Sa ilmas mitmel segane —
Ei paista neile öiete
Kes kurjast saawad kiusatud
Ja paha teele eksitud:
Sa oled loodud õnnistus,
Sind muudab kõieks rumalus.

Moor arm ja elu fewade,
Oh ilmu kõigil ärksaste,
Et sinu sooja päewa täes

Kõik Eesti lapsed rõõmsad wäes
 So püha tahtmist täidaksid
 Ja õnne põlwe elaksid!

Lausumine.

Rõia töö, kõik lausumine,
 Teise käsu rikumine,
 Mis on keeldud pühas kirjas —
 Näitab mitmel hingel armas
 Meie maal, oh see on hale,
 Et n'ad uskwad, mis on wale.
 Waene rumal rahwa sugur
 Ütlewad mul' ühte lugu:
 „Tohtri abi on kõik tühi,
 Sellest juu ja puhtaks pühi,
 Olgu ial misgi tööbi
 Terweks saab kõik sõna läbi.“
 Siin on mõned mehed waeled,
 Ja ka wanad küla naesed,
 Nende käes on taewa tarkus,
 Imet teha mitmes arpus.
 Meed on auusad kõige ees,
 Kuulsad mitme walla sees.
 Sest et nende käes on wägi,
 Mis ju muioste imet tegi.
 Rahwas, kell' n'ad ammu tut'wad,
 Raugelt nende juure rut'wad;
 Tühja käega üks ei tohi

Tohtril minna, kallis rohi,
 Olgu tema paks ehk wedel,
 Ika wii ja kaasa pudel —
 Sealt ta tunneb sinu häda,
 Peiab ülesj' tõbe mäda!
 Palju, seda olen näinud,
 Terwifest on ahtraks läinud:
 Et n'ad põlg'sid tohtri abi
 Dot'sid terwist sõna läbi,
 Pruuksiwad ka nõia rohtu,
 Uskusiwad nende ohtu,
 Mis kõik petus on ja wale,
 Rumalus mull' näha hale!
 On so loomadel üks wiga —
 Olgu lammas, lehm ehk siga:
 Siis ja wõtad ette tee,
 Tooksed kas ehk läbi öö
 Lausuja käest ost'ma abi,
 Et ei õnnetuise kabi
 Wiga full' ja tegema

Sõuad ja siis nõia sauna,
 Pistad käpa tasku pauna,
 Wõtad wälja pudeli,
 Näitad märga filmili:
 Siis on arstil tutaw häda.
 Tema kostab: „Mitu sada
 On siin käinud, abi saanud,
 Tuhat kord mind õnnistanud
 Kas nüüd halwemaks ma jäänud“? —

Siis ta võtab soola, näpu,
 Puhub ja teeb narri tempu,
 Suust tal jookseb pobin jaru,
 Kellest ei saa kesgi aru
 Hakkatuselt otsani:
 Narritemp, muud midagi!
 Wiimaks annab rohu kätte
 Dpetab weel hästi ete:
 „Waikses kohas anna ja,
 Kus ei tuul ja rifuma!”
 Wiimne sõna kõlab nii:
 „Hinda ma ei võtagi!” —
 Miks? — noh, vaatke ussi nõu,
 Misga mees teeb endal auu,
 Sest et kõne lähäb wälja:
 „Tema awitab kõik ilma,
 Oletä muidu petja ta,
 Kül siis hinda võtaks ka!”
 Aga hind mis enne toodud?
 Wiin mis juba ära joodud? —
 Rääkida sest üks ei taha,
 Tohtri palg ei olnud raha! —
 Tekkib roos sul ihu külge,
 Noh, siis jalad karmed olge,
 Jõudke rutu Almikulle,
 Selle nõia naese juure,
 Kesje sosib taja heale,
 Sülgab kolmford roosi peale;
 Tõid ja temal tüki siga

Mõh — sest tühjust pole wiga! —
 Tuleb haigus tütarlastel,
 Noortel poistel, noortel naistel,
 Siis n'ad häbenewad wäga
 Arstil' näit'ma oma wiga,
 Sest kõik rahwas saada teada,
 Ja n'ad auust siis ilma jääda.
 Nõnda wiitwad kallist aega
 Dot'wad terwist sõna waega,
 Runni haigus wananeb,
 Wiimaks ehk weel otsa teeb;
 Ehk sull' pika elu aega
 Kurnab külge jäänud wiga!
 Wiimaks wõt'wad teed n'ad linna
 Õpin'd arstidele minna,
 Mõtlewad: kui arst kõik teab, —
 Siis meil terwist andma peab! —
 Wiga ammu wanaks läinud,
 Mitu aastad aset teinud
 Elab tublist luus ja lihas
 Nagu peremees sul kehas.
 Kui ei saa siis forrast abi,
 Sest et wanaks läin'd neil' tõi,
 Siis n'ad elades ei usu
 Et üks õpin'd arst teeb kasu:
 Mõni hüüab: „pagan wõta,
 Et ma lasin arstist petta.“
 Mitu nõida, ime asi —
 Usuwad et nende käsi,

Positades teinud head,
 Parandanud rahwa wead.
 Sumal olla käsknud ka
 Vigimesi aitama! —
 Wiimaks nõid, oh kuule nüüd:
 Petus mõistab sulle süüd! —
 On sul sõna tõeste wägew
 Rõigis asjus imet tegew,
 Sunni puu ehk kiwile:
 „Tõuse, karga kaugele!”
 Minu pärast mitu tundi
 Katsi, kas n'ad kuulwad fundi?
 Kõrjenda ja te seal käre
 N'ad ei liigu paigast ära;
 Waata wana küla wader,
 Nii on sinu sõna nõder!
 Põhise ja palwed pea:
 Wiga, sõge sest ei tea! —

Loomade walitsus.

Kord olid karud kuningliku krooni saanud,
 Seepärast kõige metsa loomel piire pannud:
 Kus wõisid käia, elada ja maksu maksta,
 Ka loata, kui tahtsid, — liigutada oksa!
 Päew häbenes see waljuse peal paista,
 Kuu imeks pani karud isi, — laiska!
 Nüüd mõtle uhkust, wana pätsi aru
 Weel oli see, ta seadis metsa turu,

Kus loomad pidid sarwel saafi tooma,
 Kui mitt', siis ähwardas neid waljust lõõma,
 Neid lagendikul tormi kätte saata,
 Neid nälgas, walus, lustiga päält waata! —
 Kõik armastasid ammu kodus elada,
 Hunt tuli warsti wana lambaga, —
 Lõi rebane tal lõhe-kalu, kanu, —
 Ei siiski saan'd üht head sõna, tänu; —
 Seal jänes ohkles ristil heina woori all,
 Puu känd tee ääres seisib ligidal:
 See otsa pani woori, — raskest ohkas,
 Tal end'se põlwe priius meele lohkas!
 Wee! pisar weeris lahke filma temal,
 Ta kuu wõeraks oli nutu emal! —
 Nüüd mõtle uhkust wana pätsi aru,
 Ei ükski kawalam ka ussi juru!
 Ta tahtis oma nämisemist õpeta
 Ja loome keelt — mis kenast kõlas lõpeta. —
 Nii kaugel' olid asja juba saatnud;
 Said lõwi teendrid seda näinud, waat'nud:
 Siis läksid kuningale kaebama,
 Et karu auut ju pilwin' kaswawad.
 Seal kuulis lõwi, mõtles, wäänas pead,
 Tal nõutasid teendrid oma kasuks head:
 „Aus kuningas, so heal so mõiramine
 See õp'ko kõik, — kauta karu nime!
 So walitsus, see olgu ühes meeles,
 So riik, so raaja, suure seltsi keeles.“ —
 Kui karu kuulis seda nõu ja juttu,

Siis uhkus, suurus, kadus sulas ruttu;
 Ta löwi lootust riktes loomade pool' oli.
 Kas loomad us'ksid? — ei, neil meele tuli!
 Kuis kadedus siis wõib meil' kasuks olla
 Kui kavalus wõib hirmsaks witsaks tulla?
 Seal mõtles jännes — ränga woori peale, —
 Ei elades ta karud us'k nud jälle!
 Jäi loomel nämin, mõiramine wali?
 Teadmata mull', ma laanest loome heli
 Seal kuulsin halest kõrwa kõlawad:
 Mul' nämin, mõiramine hirmsad mõlemad!
 Mo ilus isi seisus, hele ema keel,
 Teid hoiaks, lunastaks ma were higis weel!"

Üksinda.

Üksinda,

Tahan arus rändada!

Minu armsad kõik ju läinud,

Tundmust armu ühes wiinud

Udu ilma uinuma.

Puhkage,

Seal te' kallid waitjelte!

Kerkis koitu taewa sõrwa

Kahwatas siis päewa kārwa

Pahke hele eha täht.

Wiibige,

Hõiske healed kandlisse!

Süda mõtleb maru mäangi,
Heidaks armufeste jäangi,
Kes ju kaugel koeu maal.

Koeu maal!

Seal ma jälle noorus' a'al!
Tule tuul, mul' tiibu andma,
Paul mind kauge' maale kandma:
Kus mo fullakesed eel!

II. Waimulikud laulud.

Sommikul.

Auu, kiitus, tänu sulle,
Mo Sumal igawest!
Et öösel andsid mulle
Kaitsejaks inglifest;
Ma olin sinu süles,
Müüd ärgan, tõusen üles
So kalli armu sees.

Oh aita, Issand, sina
So waimo wäega:
Et ka sel päewal mina
Wõiks nõnda elada,
Et wiimisel päewal jälle
Kui õnja päewa pääle
Ma wõiksin mõelda.

Dh keela minust ära
 Kõik ilma meelehää,
 Et õhtu oru wara
 Mull' armsamaks ei lää,
 Kui sina, Jäsa taewas,
 Mo kalju kõiges waewas
 Ka täna igawest.

Dh kuule mino wahwast
 Sel armsal hommikul,
 Wii kõik mo sugu rahwast
 So tõe tundmisel;
 Ja kauta see arjus
 Ja wäljastpidi orjus,
 Mis tuim ja eluta.

Kui tõuswad patumeres
 Ja laened kõrgele,
 Siis saagu Jeesu weeres
 Mull' warju hingele!
 Dh las' mind täna maista
 So taewa rõõmu, kaitsta
 Mind wõta igawest.

Õhtul.

Su õhtu eha kustunud,
 Ja läige taewast lõp'nud;
 Ma Jäsa ete astunud,
 Kui noorest saadik õp'nud,
 Sest taewa uks on lahti weel:

Üks ime walgus hiilgab jäält
 Just mino südamesse.

Sest kotta kombel lendab film,
 Waim pääle elu õhu:
 Sääl näeb, kuis see õnnis ilm
 Täis püha rõõmu, rahu!
 Ei ole jääl ööpimedust,
 Ei kustu küünlad igawest,
 Ei läha päike looja.

Sääl Jumal oma rahwaga
 On ühes hilja, wara,
 Jerusalemma püha maa
 Ei kuule waewa, kära.
 Seal õitswad rõõmsad roosipuud,
 Seal kiitwad Jeesust tuhat suud,
 Seal uus ja õnnis elu.

Mo waim miks nutad salaja,
 Kui kaugelt näed ja paika,
 So tulewase kodu maa
 Ja tema õnne läike!
 Siin oled waewast wäsinud,
 So õõ on üksford lõpetud,
 Siis hinga igaweste.

Oh õpeta mind wägewast
 Mo suuri süüdi tundma,
 Et mina paljast mokadest
 Ei tõta tänu andma.
 Kus usk ei tõsta taewa uft

Waim tunne pörgus piinatust,
Säält oled kangel ära.

Seft wõta wastu, Isa, Sa,
Mis toon ma ohwriks Sulle,
Ja walwa lahti silmage
Död, päewad rahu mulle.
Mo juguwõsa, warandus,
Kõik rahwas õhtus hommikus
Need jäägu Sino hoolde.

Naabeli orjapõlwe wiletsus.

(Prohwedi Jeremia nutu laulu järel.)

Dh Issand, Sina oled katnud
Kui paksus pilwes Siionid,
So armast last Sa maha jätnud,
Kell ime teed Sa juhtisid.

Dh miks Sa wihas hääwitat
So rahwa linnad, külad, maad?

So wanemad nüüd, Siion istwad
Siin maas, kus tuhk neil peade peal,
Ja ühte puhku nutu tõstwad,
Et kaeb'des kõlab nende heal,
Naad käiwad koti riide sees
Ja ootawad Sind filma wees.

Mul filmad suure nutu pärast
Dn peast ju ära lõpenud,
Et wangi maalt ja waewa kärast

Ma waene jaaksin peastetud!
Kus noored lapsed nõrkewad,
Ei ole hingel rahu maad.

Jerusalemma rõemu pühad
Ja lustipäewad laidetud,
Need on Jehoowal hirmus pahad
Ja hoopis ära unustud.
Ei kuulda tema kaebamist,
Ei hoolitagi palwedest.

So kahju on nii suur kui meri,
Kes wõib sind terweks teha weel?
Dh laial hulgub Juuda kari
Sääl tühja kõrbe kuiwa teel.
Siioni tütar neitsike,
Müüd nõrket ema sülesse! —

Kus on see linn, mis täiest ilus
Maailma lust ja rõõmu paik?
Et Isa lapsel on ka walus,
Dn selge kõige ilma kait;
Nii rõemustab end waenlane
Ja pillkab püha rahwuke.

Siioni tütre müür, oh lase
Kui jõgi joosta filma wet,
Ei ööl ei päewal sinu ase,
So filma tera seisku wait:
Dh karju öösel ülewell
So raske risti koorma all.

III. Rahwa laulude riismed.

Sakkatusesks.

Waat kui hakkab Wanemuinse
 Wiru kannel weeremaie,
 Arju kannel karjumaie,
 Lääne kannel laulamaie,
 Järwa kannel kaagutama,
 Willandi willistamaie!
 Siis ma petan pilli heale,
 Saksalaste jarwe heale,
 Wenelaste wilispilli:
 Katan kandlide kõlina,
 Laulan ilma laste wastu!
 Ülemere meeste wastu,
 Üle Poola poiste wastu.
 Kui mina hakkab laulamaie,
 Laulamaie, luulemaie:
 Kül siis küla kuulamaie,
 Bald tuleb wälja waatamaie,
 Sõda jääb serbi seisamaie,
 Hõbemõõka mõtlemäie,
 Allap mo laulud tulewad,
 Sõnad kõhtus kõpitsewad?
 Mull' saab öös üteldagi,
 Mõnes päewas mõteldagi,
 Ma laulan mere murusse,
 Mere weered witsikusse,
 Mere põhja põrmandusse.

Käole.

Kufu, kufu, käokene,
 Elgi hele linnukene!
 Kufu kuiwale suwele,
 Elgi heled heina aega,
 Ribedata tiini aega,
 Palawade parnu aega!
 Helel heina tehtanesja,
 Kuiwal kuhja loodanesja.
 Kägu ei kufu kuuse otsas,
 Ega karga kannu otsas,
 Kägu kufub kuhlapuula,
 Sarapuula sirgeella,
 Dunapuula õigeella,
 Astub tare harja peale:
 „Tule wälja, mo isada,
 Tule wälja, mo emada,
 Tule wälja, wellekene,
 Sõua siia, sõsarake!
 Emal annan helme kōrra,
 Sõsarale suure sõle,
 Wennale kerdse kasuka,
 Isale kuldse kübara;
 Siidi rätik tal käesja,
 Pühib otja eest higida,
 Pühib patu palgeesta.

Waeſe lapſe laul.

Mul o ätte ära ſurnud,
 Mul o nänne muiste ſurnud,
 Muretſejad mulda läinud,
 Hoolekandjad ſalmueſſe.
 Täien üksi ikemaie,
 Kanapoega ſarjumaie
 Ilmale ime teoſſe,
 Pääle ilma pärdiſuſſe.
 Kui wiidi ätte wäratift,
 Armu jooſſ alta wäratig.
 Nänne wiidi teeda mööda,
 Armu jookſis aru mööda.
 Kui wiidi firiku aeda,
 Armu ammo hauanagi.
 Oleſ mo iſa elanud,
 Oleſ mo ema elanud:
 Ma oleſ wakſa walgem olnud,
 Ma oleſ kõrre kõrgem olnud,
 Hõlekõrreſtti õigemba!
 Arka üles, ättekene!
 Tõuſe üles, taadikene!
 Tõuſe maale wihtumaie!
 Sauna kütſin köömenista,
 Libe tee mee piſariſta,
 Kereſſe kana muneſta,
 Lawa laaſil pakeliſta,
 Wiha willa täteriſta.

Urka üles, nännikene!
 Tule tüteri tööle
 Weime waka walmistama,
 Tõuse juke mul sobima,
 Tõuse kindid kirjutama.
 Ei wõi tõusta, tüterike!
 Ei wõi tõusta, ei tööta.
 Muru kaswab mulla pääla,
 Kullerkupud kulmu pääla,
 Ristikeheinad rinna pääla,
 Sinililled silmadella,
 Jaani lilled jalgedella.
 Kaks mul katki kaela luuda,
 Kümme katki külle luuda,
 Seitse katki selja luuda.
 Ehk kas oled enne kuulnud,
 Enne kuulnud, muiste näinud:
 Et on maita maasta tõusnud
 Raike hauasta harenud?
 Paas on alla, paas on pääla,
 Kiwi külma külle alla,
 Tõine jahe jalutsina,
 Kolmas kole päetsina.
 Aja kari hana pääla,
 Sööda muru mullikile,
 Ristikeheina ristesile,
 Haljas heina anesile,
 Sini lilled sigadele.
 Ei wõi tõusta, ei tööta!

Sumal sull' sufe sobigu,
 Maarja kindid kirjutagu,
 Weime wafa walmistagu.
 Tõuse üles, taaditene!
 Ärka üles, nännitene!
 Kus ma istun, seal ma iten,
 Kus ma nõrgu, seal nõretan.
 Sinna'p tiigi tekunessa,
 Sinna'p hallita asuwa.
 Ei wõi tõusta, tüterife,
 Ei wõi tõusta, ei tõuta!
 Kuule aga, kullalapsi,
 Hõlmaskandja õpetusta:
 Käi kena kiriku teeda,
 Walge käi küla wahela,
 Kena küla keskeella.
 Ära kõnni kõrtsi teeda,
 Ära lastu laada teeda,
 Ära juhtu joodu maale:
 Siis so hüwas üteltasse,
 Tõise naise tüterisse.
 Kõnel aga seisad kõrtsi teela,
 Laidul laadal käieessa,
 Tutul joodu kodadessa.
 Sääl tuli üksi rikas naene,
 Maesta lasta waatamaie,
 Mõnest asjast mõnitama.
 Küla naene, nännetene,
 Linapõlle linnufene.

Baenelaps wastu paluma:
 Ära mõnita minuda,
 Et mull põlle pakelista,
 Aine halvasta linusta,
 Kaela rätik kanepista!
 Mullas mul murepidaja,
 Eiwas mul lina tegia,
 Kalmus hoole kandajada.
 Küll o maesel silma weta,
 Piigaf sel palju pisarid.
 Täien maha marja suuru,
 Tee weere tilga suuru,
 Põrmandule põrmu suuru,
 Lawe peale läädja suuru.
 Siis tuli üksi tõine naene,
 Kaswatas kaasa minule,
 Maja ihu magada.
 Küüd mo hüwas üteltasse,
 Tõise naise tüterisse.
 Oh Sumal, Sumalukene,
 Oh Maarja, madalakene!
 Wõta ära waene lapsi
 Ilma päälta ikeinasta,
 Wõta rikaste risusta,
 Talu tüteri tülistä.
 Talu poege tapelusta!

jinnu...
 all...

Maene.

Wõti noore naisuteſe,
 Käharpeaga piigakeſe,
 Nlus oli heina niitemaie,
 Kena oli kaari käänamaie.
 Tuli aga tõine aasta,
 Wõt' ta põlwista põdeda,
 Laba luusta lüia laiska,
 Niitis heina nika naka,
 Jätis kaari karwendama,
 Tee weered willendama.
 Siis ta upusi oasse,
 Kadus ära kasteessa.
 Läſſin tarfa tagaotsma,
 Saien Poola piiri peale;
 Tarf aga teadis, kuhu kostis:
 „Mäleta meesi, mäleta,
 Kus te'e kaffi kalleſide,
 Tõine tõista tõmbleſide?
 Mine kodu, meesi noori,
 Pane linnasid leosse,
 Dbrad otseti jõesse,
 Siis ſaab pruuti terweesse.“

Karja laul.

Läſſin karja ſaatemalaie,
 Saadin karja ſaugelle

Sõe suile, järwe maile,
 Mere mustale murule,
 Kala järwe kallastele.
 Piges sai linikust põlle,
 Kastele karda põlle.
 Söö, jöö, karjakene!
 Söö seni seda heina,
 Runni kaswab karja heina,
 Tõuseb üles tõrwa lille,
 Pistab üles pilliroogu,
 Ujab angerjas jalule.
 Söö jõddista jõudu,
 Paku laanesta ramniuda.
 Karja seie kallassaares,
 Ifti ifsti ellassaares,
 Peie kullasta kumida,
 Peie karasta kadsada,
 Kus see kuni kufunesja?
 Kura=maale kuusikusse,
 Arju=maale aawikusse,
 Taara mäele tamnikusse.

Soldatise minnes.

Omaene, nemeene!
 Mis said sina minusta?
 Silma weta, meele furba,
 Ite said imetamasta,
 Silma märga mähkimasta,

Nüüd mind wiiafs Wenemaale,
 Saadetakse Saksa maale:
 Wene püssi pühkimaie,
 Rootsi rauda rookimaie,
 Wene püssid jookswad weta,
 Rootsi raud on roosteteta.
 Emakene nennekene,
 Wiinu mo meeles meresse,
 Randan mo küla kaewusse,
 Lasken latsen laeneessa:
 Ennegu kaswatid minuda;
 Süles mind hoidsid süieessa,
 Kaelas karja saateessa,
 Rüpis rüfid lõigatesa,
 Mitu sööki jäid söömata,
 Mitu und jäid uinumata.
 Tuidutanud turbasida,
 Mängitanud mätafida,
 Riigutanud kiwisida,
 Ennegu kaswatid minuda.
 Ema ella wastanesa:
 „Kuidas wiin were weele,
 Lase lapse laineessa?
 Sind ma mähkisin mähkmeila
 Linatfile, lõwendile,
 Willatfile walgeile:
 Nüüd sa saad sõta minema,
 Kes mind aitab armsakene?
 Wend on alles weikeene.

Sõsar sõrme suurunegi.
 Väsin aita ehtimaie,
 Oma perra ikemaie:
 Dõtsutades õpetama:
 Aja selga surma ame,
 Pääle kardene kasukas,
 Pane jalga surma suka,
 Selga raske rauda särki.
 Ära sõida ehen sõa,
 Ehen saad tuli punane.
 Taga saad suitsu sinine.
 Keeruta keset sõdada,
 Eigi lipu kandijada
 Keskmised koeu tulewad.
 Kui sa saad koeu tulema,
 Ära marsi mere kaudu
 Koiv oli täisa konnesida.
 Ära tulgu ranna kaudu,
 Randas naiste raipestida.
 Tule oma tehtud teeda,
 Oma rajatud radasi;
 Kust sull' isa enne käinud,
 Enne käinud, jäljed jäanud,
 Kulda jäanud jälje peale,
 Hõbet sammule sadanud. —
 Sumalaga, poega noori!
 Ruta rootu usinaste,
 Turis juba tormamaies,
 Kielus on Riia alla,

Tapelus Tallinna alla,
Rootsi ruunad seal hirnuvad,
Wene leerid leikud lõowad.

Meinde laul.

Vähme kuuste kufumaie,
Kase latwa laulamaie,
Ema lepa elkimaie,
Laane laia lehe peale.
Kust me'e kulla koku saame
Kust me'e hella üte saame,
Kulla koku kufumaie,
Hella ühte elkimaie?
Kuusiku meie kohala,
Waariku meie wahela.
Wõta kirmes, kirjuwarji,
Taper see tera tasane:
Raiu kuusiku kohalta,
Raiu waariku wahelta,
Siisap' hellad ühte saame,
Kulla koku kufumaie,
Hella ühte elkimaie.

Oma fiif.

Weli, hella wellekene,
Tee meil fiifu fiitusmaile!
Ara te oja otja peale,

Ara te wee weere peale,
 Ega faeu kaldaeale.
 Neiu lääb kiiku katsumaie,
 Mötleb oia upuwada,
 Mötleb wete weerewada,
 Mötleb kaiu kalduwada. —
 Kiigutaja, kufutaja!
 Ara wiifaku wihaate,
 Ara tömmaku töeste.
 Siin on hauda alla hälli,
 Siin on hauda rauda põhja.
 Suhtub fuljus kufjatamaya,
 Ristif heina rihwatama,
 Kes siis fuljuse koguse,
 Kesfe risti maasta riisub? —
 Kiigu, kiigu kõrgeesse,
 Üle örde pealta parde,
 Üle wastjede warude,
 Üle tammiste talude.
 Mis sealt kõrgeest näisse?
 Näisse kolme uibufesta,
 Igan okjan o ubina,
 Igan tipun o tigase,
 Igan ladwan laulu linnu.
 Kiikalee!

Küla kiik.

Läh'me küla kiigu peale,
 Läh'me aita ehtimaie,
 Üle õue uusi aita.
 Selga a'an ame linane,
 Lumi walge luige karwa;
 Rinda pane suure sõle,
 Kui see kuu taiwienna,
 Talga pane suure sula,
 Kui nee pime pilwe panga;
 Laon ette laiija põlle,
 Kui see uusi aida usse, —
 Wööldke pane suure wöö
 Kui se wihma wikerkaari;
 See kiiku sea lihasta,
 Rabla tal kana munešta,
 Laua latifa kalasta.
 Wöti perra kulda koera,
 Rauda lõuga rakafese;
 Sei kiigu sea lihasta
 Sei rabla kana munešta,
 Lauad latifa kalasta,
 Mõnda lõpes nende lusti.
 Kiikalee!

Madule.

Madufene, welefene!

Kui ja naksad naista wõtma,
Kutsu minu kosjuele.
Mina tunne tuima neiu,
Tuimal tutsakud hiuksed,
Wihatsel silmad wesised,
Pahatsel pale punane,
Kurjal mustad silma kulmud,
Laisal laiad järgi siilud,
Maidal maani juha kirjad,
Litsid käiwad literisja.
Kus sul nõu on kosja minna,
Seal on kodus kolmi neiu,
Üks on Ellu ööruhända,
Tõine Kaie keeru kenga,
Kolmas laia laudjasega.
Kesse laia laudjasega;
Mari laia laudjasega.
Madufene, welefene!
Wõta laia laudjasega:
Se lõbus laudile minema,
Jlus aset ehitama.

Märdisanti laul.

Laske sisse märdi sandid,
Märdi küümed külmetawad,

Märdi warwad walutamad,
 Märti tulnud kaugeelta
 Ümbert see ilma ümara,
 Ümbert nii kuu kumera,
 Tagat taewie punase;
 Tuhat näinud tullessa,
 Sada sia saieessa:
 Sadu mul rifus saani tefi,
 Lumi rifus looga kirja,
 Härmatus hea hobuse;
 Kiwi kiskus kinga paela,
 Paitu juured pastla paela,
 Neg kulut amme linatse.
 Pere tütar, kulda kinga,
 Pikit hiuksil pääsufene!
 Sirgu siidi sängieesta,
 Poordi kirja padjadesta:
 Puhu nüüd tuli tubaje,
 Lõõtsu lõke põrmandule.
 Laske sisse märdisandid :.,:
 Pere tütar, kulda kinga!
 Võta piirgu pistusasta:
 Kui ei ole piirgu pistusassa,
 Võta algu ahju pealta;
 Kui ei ole algu ahju peala,
 Võta lõmmu lõhna pealta;
 Kui ei ole lõmmu lõhna peala,
 Võta seinast sammelida;
 Võta roogu rästeesta:

Puhu ju tuli tubaje
 Eõõtsu lõhe põrmandulle! —

T a m.

Minu isa, nennekene,
 Andis muile muuda tööda,
 Sulasile suurta tööda,
 Mulle andis halba tööda:
 Andis mulle hanida hoida,
 Kanu käte kaitseeda
 Tuli kottas, furja lindu —
 Wiis ta hani mul weesta,
 Paglekese laendelta.
 Väfsin hani otsimaie
 Paglekesta luurimaie, —
 Tulid wastu kümme kündjad,
 Sada saadu rookijada,
 Tuhad tufi korjajada.
 Wõtsin kündeja kübara,
 Saadu rookija sadula,
 Häestaja hea hobuse;
 Sõitsin sinna mõisiesse,
 Kus olid ristid riida peala,
 Armid aia teibiesse;
 Walati mina walati:
 Kus mull ase antanesse,
 Parema penki pantanesse?
 Ase anti ahju ete.

Walati mina walati:
 Mis mul süia antanesja?
 Anti oma hani liha,
 Juua anti hani werda.
 Eha pitsiti peosse,
 Were kääni käiseessa,
 Wiisin kodu ätte ete,
 Ätte ete nänne näta;
 Eha lasfin laua peale,
 Were wiisin peeneresse:
 Säält siis tõusis tammekene,
 Sigis suureks filma eessa;
 Tam taht' taewasta lauta,
 Oksad ilma uputada.

Sõrmus.

Mis seal kiwi külle all?
 Meri kiwi külle all.
 Mis seal mere weere peal?
 Tam seal mere weere peal.
 Mis seal tamme oksa peal?
 Kull seal tamme oksa peal.
 Mis seall kulli siwa all?
 Kirwes kulli siwa all.
 Mis seal kirwe filma otsas?
 Säng seal kirwe filma otsas.
 Mis seal sängi weere peal?
 Neitsi sängi weere peal.

Mis seal neitsi põlwe peal?
 Põll seal neitsi põlwe peal.
 Mis seal põlle kirja peal?
 Kann on põlle kirja peal.
 Mis seal kannu kaase peal?
 Sõlg on kannu kaase peal.
 Mis seal sõle telje otsas?
 Sõrmus sõle telje otsas.
 Kust see sõrmus wälja tulnud?
 Läbi Riia riieldessa,
 Läbi Tall'na tapeldessa,
 Läbi poe pureldessa,
 Läbi maa maeldessa.

Käsi kiwil.

Kiwikene, hallikene,
 Beere waski witsakene!
 Ära tehku terweida,
 Ega eida erneida:
 Klust tahab meie isandi,
 Walget tahab meie wanema,
 Puhast meie poisikesed.
 Mis sa kiitsud, kiwikene,
 Laksud ala laudikene?
 Kas sa kiitsud kindaida,
 Wõi sull' witsad weimesida,
 Sinu laudi laiu räte?
 Kül o meil mihi tarena,

Kūbarpäida põrmandulla:
 Wiisi ei kiwi jagada,
 Kiwi witsu kiilutada.
 Kiwi rikub neiu rinna,
 Käsipuu kae kulutab —
 Iga hommiku hooldeen.
 Kiwikene, hallikene!
 Wõinu ja merena mürada,
 Mere põhjassa pörada,
 Wõinu so wesi wedada,
 Wõinu so laened laota:
 Ennegu mina so wea
 Hoola sellan orjakene,
 Perenaisel piiraskida,
 Istandil nisu ilusa;
 Igi ma rambin rapansida,
 Korjan nende kooruksida.
 Perenaine, põrguline,
 Keedab mull' pastelid paassa,
 Kenga kontsa katelesja;
 Kül ta põleb põrguesja,
 Tuli alla, turwas pääla,
 Igi kiunub keskeella;
 Kül ta kõnnib taewiesja,
 Kanga paagid kaendelesja:
 Tule, orja! wõta oma,
 Tule, waene! wõta waewa.

Orjas.

Olin mina orjas, käisin karjas,
 Olin Ollardi sulane,
 Tillermanni teenistuses;
 Ollardil olid suured ruunad,
 Rõrged kõrwid, paksud paadid,
 Need tahtsid suwel sugida,
 Talwel raud harjal harida.
 Olin weike poisikene —
 Tõua es suwel sugida,
 Talwel raudharjal harida:
 Pidi mind piitsul peksetama,
 Rauda roosal ropsitama, —
 Saien waene mees walama,
 Walasi mina walasi,
 Tooksin peitu peenart mõõda,
 Kuudeküla kopelt mõõda;
 Peasin kui soe suusta,
 Hawi hammaste wahelta,
 Lõwi lõugade peralta.

Mõistatused.

I.

Rabe järgune sõna.

Kui hakkatuses loed mind,
Siis soojendan ma maeas sind;
Kui tahad tagand lugeda,
Siis pärast päewa paistan ma.

II.

Ühe järgune sõna.

Kord kõnnin õsel ülewal,
Kord tafa halli taewa all,
Kord maadlen maapeal meestega,
Kord lind mind lõhub lõpmata.
Kui õõsel hingad rahuga,
Siis taga tare tantsin ma
Ja nutan nuudsun halesti,
Ehk kül mind isi polegi.
Kui nüüd sa weel ei aru saa?
Siis võta tagand lugeda;
Seal olen wirga piiga kää,
Ta kaabib kord mind igapäe.

III.

Geist sind oma kubil kannan,
Tagat märga wälja annan;
Saad sa mo seeft, mis on paha:
Maksad müüal kasu raha.

IV.

Ma olen osast mulla sees,
Mull päris paif on suure sees;
Kui tagant loed, siis olen ma
Üks rauasepa aitaja.

V.

Loe mind eest ehk taga otjast:
Ei mind leia maast, ei metjast,
Hiilgan nii kui isa film
Seal kus waikne rahu ilm.

VI.

Gest olen selle aitaja,
Kes wana wäeti lonkaja.
Kui tagant loeb mind põllumees:
Siis olen tema aida sees,
Kus perenaene juures käib,
Gest minu sees on sagest leib.

VII.

Kui öösel woodis hingad sa,
Siis pean sind ma passima;
Kui iial tuas näen sind
Siis sagest ika rõhud mind.
Loe tagant mind, siis poodides
Ma olen auus ja õige mees,
Ja kaalun seda ülesse,
Mis wana krossi raskune.

VIII.

Rahe järgune sõna.

Rui esimest ja lugend saad,
Siis olen pik kolm jalga maad;
Saad edasi veel lugenud,
Siis naistest üks on nimetud.
Gest otjast finni wõetud,
Raks järku ühte loetud:
Siis olen maea elajas,
Mis elusalt ju nullitas.

Sissekord.

Rehe külj.

Annetus	3
Armastus	70
Armum igatsus	23
Gesti rahwas	22
Gesti rahwa 50-aastase priituse mälestuse re.	52
Ei ole	12
Epule	14
Head õöd	25
Hella neitfi	57
Igatsus	21
Ija maale	4
Kannata	54
Kewade	29
Kohtumeeestele	27
Koidikule	13
Kool	34
Kõrkus	62

Kullerkuu	40
Kurbtus	49
Küsimised	31
Laimatule	28
Lapse põlves	36
Paula ita	59
Pauliku isamaea	58
Paulu kuningas	14
Paulu mattus	45
Pausumine	72
Pillekefele	56
Poomade walitus	76
Puule külatäif	7
Minu süda	24
Möödanif	50
Musta kuube	20
Mooses põlves	37
Ohut	61
Dota	30
Palumine	6
Paneme tähele	20
Paremad mõtted	64
Põhja kannel	11
Põlg'tud peiu	41
Pruudile	38
Piiga igatsimine	69
Pulma rõom	25
Rõõmule	68
Säraw	13
Sügise	63
Taewa laotus	37
Taewa tähed	55
Talumehe rõom	66
Taja	60
Tõtta	61

Erut-uš	32
Udu õõ	48
Une nägu	6
Ütfinda	78
Wälušte lilled	49
Wana taat	11
Wana tüdruk	42
Weel	34
Wõõras isa	32

II. Waimulikud laulud.

Gommikul	79
Shtul	80
Paabeli orjapõlwe wiletsus	82

III. Wanad rahwa laulude riismed.

Madule	97
Saffatuses	84
Räole	85
Karja laul	90
Käsi kiwil	101
Küla tiit	96
Mardi jandi laul	97
Maene	90
Reiude laul	94
Dma tiit	94
Drjas	103
Soldatisse minnes	91
Sõrmus	100
Tam	99
Waeje lapse laul	86

IV. Mõistatused.

